ÎN ACEST NUMĂR:

MOARTEA TERREI

roman S.F. de J.-H. Rosny Aîne

CORESI 13

J.-H. Rosny Aîné

MOARTEA TERREI

J.-H. Rosny Aîné
La Mort de la Terre
Revista de literatură Coresi
Braşov 1991
Traducere de Micaela Slăvescu
Versiune ebook: [1.0.]

J.-H. ROSNY AÎNÉ

J.-R ROSNY AÎNÉ (1856-1940), pe numele său adevărat Joseph Henri Honoré Boëx, a publicat, încă din 1886, romane şi povestiri scrise uneori (până în 1907) în colaborare cu fratele său, Justin François Boëx (1859-1948, zis J.-H. Rosny Jeune). Este creatorul indiscutabil şi inspirat al unui nou gen, romanul preistoric, pe care l-a ilustrat cu multă artă în Vamireh (1892), Războiul focului (1909, 1911, de curând ecranizat), Felina uriaşă (1920) sau Helgvor de la Fluviul-albastru (1930) şi care i-a adus o binemeritată notorietate. Dar este, de asemenea, şi în mai mare măsură decât contemporanul său Jules Verne, un precursor al literaturii de anticipaţie. A publicat în acest sens numeroase povestiri totodată romantice şi vizionare, de o certă valoare parabolică, ce evocă adesea lupta oamenilor viitorului împotriva unor rase noi, ivite pe neaşteptate din alte regnuri, agresive, viclene, puternice şi necruţătoare – învingătoare sau învinse, în funcţie de fantezia autorului – şi analizează reacţiile mentalităţii colective confruntată cu adversitatea şi pendulând între o resemnare născută din fatalitate şi o energie inteligentă şi salvatoare, – omul modern putând găsi în conflictele şi atitudinile descrise, fie pe cele actuale care îl neliniştesc, fie pe cele posibile în viitor, cu consecinţe nefaste.

MOARTEA TERREI

Omul a supus până şi forţa
misterioasă care reuneşte atomii.
Această frenezie prevesteşte
moartea Pământului.

I.
Vestea de departe

În sfârşit, înfiorătorul vânt al Nordului amuţise. Vreme de cincisprezece zile, vuietul său asurzitor umpluse oaza de teamă şi mâhnire. Ba chiar fuseseră siliţi să ridice para-uraganele şi serele din siliciu elastic. Acum, oaza începea iar să se încălzească.

Targ, străjer la Marele Planetar, fu deodată cuprins de una din acele bucurii fulgerătoare care străluminaseră viaţa oamenilor în vremurile binecuvântate ale Apei. Cât de frumoase erau plantele pe atunci! Mintea îl ducea pe Targ în sus de-a lungul vârstelor, când oceanele acopereau trei sferturi din lume, când omul îşi ducea traiul printre izvoare, râuri, fluvii, lacuri şi mlaştini. Ce răcoare însufleţea pe atunci generaţiile nenumărate de vegetale şi dobitoace! Viaţa mişuna până în adâncurile mărilor, acoperite de ierburi şi de păduri de alge asemănătoare codrilor şi savanelor întinse. Un viitor nemărginit se deschidea în faţa fiinţelor, omul abia dacă presimţea existenţa îndepărtaţilor săi descendenţi ce aveau să tremure adăstând sfârşitul

lumii. Îşi închipuise el oare vreodată că agonia avea să dureze peste o sută de milenare?

Targ ridică ochii către cerul unde nu mai aveau să se ivească niciodată norii. Dimineaţa era răcoroasă, dar spre prânz căldura avea să se lase, toridă.

— Secerişul se apropie! şopti străjerul.

Avea faţa arămie, ochii şi părul negru ca antracitul. Ca toţi Ultimii Oameni pieptu-i era dezvoltat, şalele înguste, mâinile subţiri şi fălcile mici, membrele vădeau mai multă agerime decât putere. Un veşmânt din fibre minerale la fel de suple şi călduroase ca lâna din vremurile antice îi mula perfect trupul, din toată fiinţa lui emana o graţie resemnată, un farmec temător, subliniat şi de obrajii supţi şi de focul îngândurat al privirii.

Adăsta contemplând o holdă de grâne înalte şi câteva livezi dreptunghiulare, cu pomi ce purtau tot atâta rod cât şi frunze.

— Cât de sfinte erau primele vârste, ce minunate zorile lor, când plantele acopereau tânăra planetă!

Cum Marele Planetar se afla la hotarul dintre oază şi deşert, Targ mai putea privi sinistrul peisaj de garnituri, silice şi metale, o câmpie a dezolării ce se-ntindea până la contraforturile munţilor pleşuvi, lipsiţi de gheţari şi de izvoare, unde nu creştea nici un fir de iarbă, nici o umbră de lichen. În mijlocul acestui tărâm al morţii, oaza cu plantaţiile ei rectilinii şi satele ei metalice, părea doar o pată jalnică.

Targ simţi cum îl apasă povara întinsei singurătăţi şi-a munţilor necruţători, trist, el ridică ochii spre pâlnia Marelui Planetar, care-şi deschidea corola de culoarea pucioasei spre dantelura munţilor. Făcută din arcum şi sensibilă ca o retină, nu înregistra decât ritmurile din larg, provenind de la celelalte oaze şi, potrivit reglajului, le stingea pe cele cărora străjerul nu trebuia să le răspundă.

Targ o iubea ca pe emblema rarelor aventuri încă la îndemâna fiinţei umane, când tristeţea îl copleşea se întorcea spre ea, aşteptând să-l îmbărbăteze sau să-i aducă o boare de speranţă.

O voce îl făcu să tresară. Zâmbind uşor, s-a întors către o tânără fată cu mişcări ritmice care urca spre platformă. Părul ei de beznă îi cădea despletit pe umeri, trupul îi era unduitor ca tulpina prelungă a grânelor. Străjerul o privi cu dragoste. Era sora lui, Arva, singura fiinţă alături de care mai trăia acele clipe scurte, neprevăzute şi fermecătoare, când simţea îmboldindu-l din străfundurile misterului, acele câteva energii care încă mai vegheau întru salvarea omului.

Fata a exclamat cu un râs înăbuşit:

— E frumos azi, Targ… Plantele sunt fericite!

Aspira mirosul tonifiant ce se ridica din carnea verde a frunzelor, un foc negru îi pâlpâia în ochi. S-au ivit trei păsări, după ce au planat deasupra arborilor, au coborât pe marginea platformei. Erau de mărimea vechilor condori. Linia corpului era la fel de pură ca aceea a zveltelor trupuri feminine, aveau aripi imense, argintii, cu licăriri de ametist, vârfurile emiteau luciri viorii. Capetele erau mari, ciocurile foarte scurte şi roşii ca nişte buze, expresia ochilor se apropia de expresia umană. Una dintre ele, cu capul ridicat, scoase sunete articulate. Îngrijorat, Targ apucă mâna Arvei:

— Ai înţeles? spuse. Pământul freamătă…

Era mult de când nu mai pierise o oază în urma mişcărilor seismice a căror amploare scăzuse considerabil de la era sinistră când sfărâmaseră puterea omenească, dar Arva împărtăşi pe loc tulburarea fratelui ei.

Totuşi, o idee năstruşnică îi trecu prin minte:

— După ce au adus atâta rău fraţilor noştri, cine ştie dacă aceste cutremure nu vor deveni într-o bună zi benefice? murmură ea, aproape şăgalnic.

— Cum aşa? întrebă Targ cu indulgenţă.

— Aducând iar apa la suprafaţă!

Visase şi el la o atare posibilitate, fără s-o mărturisească. Un astfel de gând ar fi părut stupid şi aproape blasfematoriu unei omeniri decăzute care nu privea decât cu spaimă la zguduirile pământului.

— Aşadar, şi tu te gândeşti la o eventualitate de felul acesta! a exclamat Targ pe un ton exaltat... Dar n-o spune nimănui! I-ai ofensa până în străfundul sufletului.

— Nu ţi-o puteam spune decât ţie.

Din toate părţile se iveau stoluri albe de păsări: cele care se lăsaseră lângă Targ şi Arva, călcau mărunt pe loc, nerăbdătoare. Tânărul le vorbea, folosind o sintaxă specială. Căci, pe măsură ce li se dezvoltase inteligenţa, păsările învăţaseră graiul oamenilor dar foloseau doar termeni concreţi şi fraze-imagini.

Pentru ele, noţiunea de viitor era întunecoasă şi scurtă, cea de prevedere, instinctivă. De când omul nu le mai vâna pentru hrană, trăiau fericite, incapabile să-şi conceapă propria moarte şi cu atât mai mult stingerea speciei.

În oază erau în jur de o mie două sute, prezenţa lor era blândă şi folositoare. Omul nu putuse să-şi redobândească instinctul, pierdut în timpul erelor puterii sale, şi condiţiile actuale ale mediului îl puneau în prezenţa unor fenomene pe care aparatele moştenite de la strămoşi, deşi extrem de sensibile, nu le puteau semnala, dar pe care păsările le prevedeau.

Dacă acestea, ultim vestigiu al vieţii animale, ar fi dispărut, o disperare încă mai amară s-ar fi înstăpânit pe suflete.

— Primejdia nu-i chiar aşa apropiată! şopti Targ.

Oaza se trezea, oamenii se iveau în preajma satelor şi-a lanurilor de grâu tânăr. Un individ pătrăţos, al cărui cap masiv părea aşezat direct pe un butuc, apăru la picioarele Marelui Planetar. Deschidea ochi clarvăzători şi trişti, într-o faţă de culoarea iodului, mâinile sale, plate şi dreptunghiulare, se legănau la capătul braţelor scurte.

— O să vedem sfârşitul lumii! mormăi el... O să fim ultima seminţie de oameni.

În spatele lui izbucni un râs înfundat. Dane, centenarul, se arătă împreună cu strănepotul său şi cu o femeie cu ochi migdalaţi şi părul de aramă. Călca la fel de uşor ca păsările.

— Nu, n-o să-l vedem, afirmă ea. Moartea oamenilor va fi înceată... Apa se va istovi treptat până ce n-o să mai existe decât câteva familii în jurul unui puţ. Şi va fi încă mai îngrozitor.

— O să trăim sfârşitul lumii! se încăpăţână omul pătrăţos.

— Cu atât mai bine! spuse strănepotul lui Dane. Pământul n-are decât să-şi absoarbă chiar azi, ultimele izvoare!

Faţa sinuoasă, foarte îngustă, reflecta o tristeţe nemărginită. Se mira chiar el că nu-şi pusese capăt zilelor.

— Cine ştie dacă nu mai există totuşi o speranţă, a mormăit bătrânul.

Inima lui Targ bătu mai tare, şi-a coborât spre vârstnic o privire în care lucea tinereţea.

— O! tată!... strigă el.

Dar faţa moşneagului se împietri. Îşi reluă visul singuratic care-l făcea să pară un bloc de bazalt, Targ nu-şi dădu gândul în vileag.

Mulţimea se aduna la hotarul dintre deşert şi oază, încă mai numeroasă. Câteva planoare se ridicară, venind de la Centru. Era o perioadă când oamenii nu prea aveau de lucru: aşteptau momentul recoltei. Căci nici o insectă, nici un microb nu supravieţuise. Obligaţi să se restrângă pe domenii limitate, în afara cărora orice viaţă „protoplasmică” nu mai era cu putinţă, strămoşii duseseră o luptă eficace împotriva paraziţilor. Nici chiar organismele microscopice – lipsite de acel neprevăzut ce rezultă din aglomeraţiile dense, din marile spaţii, din veşnice transformări şi deplasări – nu putuseră dăinui.

De altfel, fiind stăpâni pe distribuirea apei, oamenii dispuneau de o putere nelimitată împotriva fiinţelor pe care voiau să le distrugă. Dispariţia fostelor dobitoace domestice sau sălbatice, purtătoare de epidemii apropiase de asemenea ora triumfului. Acum, oamenii, păsările şi plantele erau pentru totdeauna la adăpostul bolilor molipsitoare.

Totuşi, durata vieţii nu li se lungise: cum mulţi dintre microbii binefăcători dispăruseră o dată cu ceilalţi, beteşuguri specifice maşinăriei omeneşti reapăruseră, boli despre care s-ar fi putui crede că ar fi fost cauzate de „microbi minerali”. Drept urmare, omul regăsea înlăuntrul său duşmani analogi celor care-l ameninţau în afară, astfel încât, în ciuda faptului că numai puţini şi dintre cei mai sănătoşi căpătau privilegiul să se însoţească, organismele nu atingeau o vârstă înaintată.

Curând, câteva sute de persoane s-au aflat adunate în jurul Marelui Planetar. Zarva nu era excesivă, tradiţia nenorocirii se transmitea de prea multe generaţii ca să nu fi secat rezervele de spaimă şi durere, preţ al bucuriilor intense şi-al speranţelor nemărginite. Ultimii Oameni nu mai aveau decât o sensibilitate slabă şi prea puţină imaginaţie.

Totuşi, mulţimea era îngrijorată, câteva feţe se crispau, şi toţi s-au simţit uşuraţi când un cvadragenar a strigat, sărind jos de pe o motrice:

— Aparatele seismice nu semnalează încă nimic... Zguduirile vor fi neînsemnate.

— De ce să ne mai neliniştim? strigă femeia cu ochii migdalaţi. Ce mai putem face şi prevedea? S-au luat toate măsurile posibile şi asta încă din secolele secolelor! Suntem la cheremul necunoscutului. Este o prostie să ne interesăm dinainte de un pericol inevitabil.

— Ba nu, Hele, răspunse cvadragenarul, nu este nici de fel o prostie, ci însăşi existenţa! Atâta timp cât oamenii vor mai avea puterea să se teamă, viaţa lor va mai cunoaşte bucurii. După aceea, vor fi morţi în chiar clipa naşterii lor.

— Aşa să fie! rânji nepotul lui Dane. Bucuriile noastre prăpădite şi mâhnirile noastre nevolnice sunt la fel de păcătoase ca moartea.

Cvadragenarul dădu din cap a împotrivire. Ca şi Targ şi sora acestuia, mai purta viitorul în suflet şi putere în pieptul său bine dezvoltat. Privirea sa limpede o întâlni pe cea luminoasă a Arvei şi-o emoţie subtilă îi grăbi răsuflarea.

Între timp, alte grupuri se adunau în diferitele sectoare de la periferie. Graţie undiferelor dispuse din kilometru în kilometru, aceste grupuri puteau comunica uşor între ele. Se puteau astfel auzi, după vrerea fiecăruia, toate zvonurile dintr-alt district sau chiar cele de pretutindeni. Această comunicare ţinea treaz sufletul mulţimilor şi acţiona ca un energizant puternic. Astfel încât s-a stârnit în tot locul o zarvă înfioratã când mesajul trimis de oaza *Pământurilor-Roşii* a răsunat în pâlnia Marelui Planetar, repercutându-se din undiferă în undiferă. Transmitea că nu numai păsările, dar şi seismografele înregistrau acum tulburări subterane. Confirmarea primejdiei i-a unit pe oameni, dintr-o dată cuprinşi de spaimă.

Manô, cvadragenarul, se urcase pe platformă, Targ şi Arva erau palizi. Cum o văzu pe fată tremurând uşor, noul venit şopti:

— Tocmai micimea oazelor şi numărul lor redus trebuie să ne liniştească. Este foarte puţin probabil să se afle în zonele periculoase.

— Cu atât mai mult cu cât tocmai poziţia lor le-a salvat odinioară! întări Targ.

Strănepotul lui Dane îi auzise, rânji iar, sinistru.

— Vreţi să spuneţi că zonele nu pot să se schimbe? De altfel, nu-i nevoie decât de o singură zguduitură, acolo unde trebuie, ca să sece izvoarele...!

S-a îndepărtat, sarcastic şi descurajat. Targ, Arva şi Manô au tresărit, rămânând o clipă muţi, apoi cvadragenarul reluă:

— Zonele variază extrem de încet. De două sute de ani încoace cutremurele mari nu s-au produs decât în plin deşert. Şi n-au dăunat izvoarelor. Dar *Pământurile-Roşii, Devastarea* şi *Occidentala* sunt vecine cu aceste ţinuturi primejdioase.

O privea pe Arva cu o blândă admiraţie în care înmugurea floarea iubirii. De trei ani văduv, el îşi ducea greu singurătatea! În ciuda revoltei energiei sale şi a firii lui duioase, se resemnase. Legi drastice orânduiau numărul căsătoriilor şi al naşterilor.

Totuşi, de câteva săptămâni, Consiliul celor Cincisprezece îl înscriseseră iar pe Manô printre cei care-şi puteau întemeia pentru a doua oară un cămin: sănătatea copiilor lui justifica această hotărâre. Iar chipul Arvei transformându-se în sufletul lui Manô, povestea obscură o dată mai mult prindea a străluci.

— Să nu ne pierdem speranţele, în ciuda nelinişstii noastre! a exclamat el. Chiar în timpurile minunate ale Apei, moartea fiecărui om însemna pentru el sfârşitul lumii, nu-i aşa? Iar azi, trebuie s-o recunoaştem, individual vorbind, cei care trăiesc pe pământ sunt expuşi la mult mai puţine riscuri decât strămoşii noştri dinaintea erei radioactive!

Vorba-i era dârză. Respinsese întotdeauna resemnarea tânguitoare care pustia sufletul semenilor săi. Desigur, asupra lui apăsa un străvechi atavism şi nu se putea sustrage jalei generale decât cu intermitenţe. Totuşi, mai mult decât alţii, cunoscuse bucuria de a trăi clipa strălucitoare şi efemeră.

Arva îl asculta cu plăcere, Targ însă nu putea concepe să se neglijeze viitorul omenirii. Chiar dacă i se întâmpla şi lui să fie brusc cuprins de o voluptate trecătoare, marele vis al Timpului care fusese şi al străbunilor lui, nu-l părăsea nicicând.

— Nu pot să nu mă gândesc la urmaşii noştri, replică el.

Apoi, întinzând mâna spre singurătatea nesfârşită:

— Ce frumoasă ar fi viaţa, dacă împărăţia noastră s-ar întinde peste pustiurile astea groaznice. Nu vă gândiţi niciodată că acolo erau mări, lacuri, fluvii o vegetaţie luxuriantă şi, înainte de perioada radioactivă, păduri virgine? A! Manô, păduri virgine!... Iar azi, o viaţă ascunsă mistuie tot străvechiul nostru patrimoniu!...

Manô dădu din umeri cu blândeţe.

— Nu e bine să ai asemenea gânduri, tocmai acum când, exceptând oazele, Pământul este chiar mai puţin prielnic oamenilor decât Jupiter sau Saturn.

O rumoare i-a întrerupt, toate capetele s-au înălţat, atente: se ivise un nou stol de păsări. Anunţa că, acolo, la

umbra stâncilor, o fată tânără zăcea, leşinată, doborâtă de feromagnetale. Şi în timp ce planoarele s-au ridicat îndreptându-se spre deşert, mulţimea rămase cu gândul la straniile fiinţe magnetice care se înmulţeau pe planetă pe măsură ce descreştea numărul oamenilor. Câteva lungi clipe s-au scurs, planoarele se-ntorceau: unul dintre ele ducea un trup inert pe care toţi l-au recunoscut: acela al Nomadei Elma. Era o fată stranie, orfană şi puţin iubită, căci avea instincte hoinare, şi rătăcirile ei singuratice mirau pe semeni. Nimic nu o putea împiedica să fugă uneori şi să se ascundă prin pustietăţi...

Au depus-o pe platforma Planetarului: chipul ei, pe jumătate ascuns sub părul negru şi stufos, era livid, dar şi acoperit de mici pete stacojii.

— A murit! declară Manô... *Ceilalţi* i-au *băut* viaţa!

— Biata Elma! exclamă Targ.

O privea cu milă, iar mulţimea de obicei atât de pasivă, se agita şi ea, cuprinsă de ură împotriva feromagnetalelor.

Curând însă, atenţia tuturor a fost distrasă de rezonatoarele care trâmbiţau zgomotos o nouă veste:

„Seismografele au înregistrat o zguduire puternică în zona *Pământurilor-Roşii".*

— A! A! strigă vocea tânguitoare a omului pătrăţos.

Nici un ecou nu i-a răspuns. Feţele se întorceau spre Marele Planetar, nerăbdătoare şi înfiorate. Mulţimea adăsta.

— Nimic! exclamă Manô după două minute de aşteptare zadarnică. Dacă *Pământurile-Roşii* ar fi fost atinse, ni s-ar fi comunicat...

Un apel strident i-a tăiat vorba. Şi pâlnia Marelui Planetar răcni:

„Zguduire puternică... Oaza se ridică... i... ve... Catas..."

Urmară sunete nedesluşite... lovituri înfundate... apoi, tăcere.

Hipnotizaţi, toţi ascultau cu sufletul la gură. Gâfâiau, cei mai puţin emotivi începură să se agite.

— Este o mare catastrofă, spuse bătrânul Dane.

Nimeni nu se îndoia de aceasta. *Pământurile-Roşii* aveau zece planetare mobile, de comunicare la distanţă în toate direcţiile. Dacă toate tăceau însemna că fuseseră toate desfiinţate, şi uluirea înfricoşată a tuturor era mare.

Orientând transmiţătorul, Targ trimise un apel prelung. Nici un răspuns. O groază neţărmurită apăsa sufletele. Nu era tulburarea înflăcărată a oamenilor de odinioară, era o disperare mută, vlăguită, distrugătoare. Legături strânse uneau *Izvoarele-Înalte* cu *Pământurile-Roşii.*

De cinci mii de ani cele două oaze întreţineau relaţii neîntrerupte, fie prin intermediul rezonatoarelor, fie prin vizite frecvente, cu planoarele sau motricele. Treizeci de staţii-relee, înzestrate cu planetare, balizau şoseaua de o mie şapte sute de kilometri care lega cele două populaţii.

— Trebuie să aşteptăm! strigă Targ, aplecat pe marginea platformei. Dacă spaima i-a împiedicat pe prietenii noştri să răspundă, îşi vor recăpăta curând sângele rece.

Dar nimeni nu credea că locuitorii *Pământurilor-Roşii* puteau fi atât de înspăimântaţi: rasa lor era încă mai puţin emotivă decât cea de la *Izvoarele-Înalte:* pradă amărăciunii, ei nu mai puteau fi cuprinşi de spaime.

Citind neîncrederea întipărită pe feţe, Targ reluă:

— Dacă aparatele sunt distruse, solii lor pot ajunge într-un sfert de ceas la primul releu…

— Presupunând că planoarele n-au fost avariate, obiectă Hele. Cât despre motrici, este puţin probabil să se poată strecura printre dărâmături.

Toată populaţia s-a îndreptat spre zona meridională. În puţine minute planoarele şi motricele au revărsat mii de oameni spre Marele Planetar. Rumoarea creştea ca o răsuflare infinită întretăiată de tăceri. Şi membrii Consiliului celor Cincisprezece, interpretatori ai legilor şi cumpănitori ai acţiunilor unanime s-au adunat pe platformă. Puteau fi zărite părul aspru de culoarea sării şi faţa triunghiulară ai bătrânei Bamar, precum şi craniul deformat al bărbatului ei, Omal, şi barba lui roşcată pe care şaptezeci de ani de viaţă nu reuşiseră s-o albească. Nu erau frumoşi dar erau

venerabili, şi autoritatea lor era mare, de vreme ce dăduseră o descendenţă fără tare.

După ce s-a convins că Planetarul era bine orientat, Bamar a trimis la rându-i câteva unde. Dar faţa ei se întunecă şi mai mult în faţa tăcerii receptorului.

— *Devastarea* a scăpat până acum! şopti Omal... şi seismografele nu anunţă nici o zguduire.

Deodată, stridenţele premergătoare unui apel se făcură auzite, apoi, în timp *ce* mulţimea înţepenea, hipnotizată, răsună glasul Marelui Planetar:

„De la prima staţie-releu a *Pământurilor-Roşii.* Două cutremure puternice au zguduit oaza. Numărul morţilor şi răniţilor este considerabil, recoltele sunt distruse, apele par ameninţate. Un număr de planoare au pornit spre *Izvoarele-Înalte.*

Izbucni tumultul. Oameni, planoare, motrice tălăzuiau din toate părţile. O excitare necunoscută de secole zgâlţâia acum sufletele resemnate: mila, teama, neliniştea întinereau această mulţime a Ultimei-Vârste.

Consiliul celor Cincisprezece delibera, în timp ce Targ răspundea înfrigurat *Pământurilor-Roşii* şi anunţa plecarea imediată a unei delegaţii înspre oaza lor.

În clipele tragice, cele trei oaze surori – *Pământurile-Roşii, Izvoarele-Înalte* şi *Devastarea* – îşi acordau ajutorul. Omal, care cunoştea perfect tradiţia, a declarat:

— Avem provizii pentru cinci ani. *Pământurile-Roşii* sunt în drept să reclame un sfert din ele. Dacă este neapărat nevoie, suntem obligaţi să preluăm două mii de refugiaţi. Dar nu vor căpăta decât raţii reduse, le va fi interzis să se înmulţească, iar noi va trebui să ne limităm familiile, căci populaţia va trebui readusă până-n cincisprezece ani la cifra tradiţională...

Consiliul ratifică aceste obligaţii legitime, apoi Bamar strigă mulţimii:

— Consiliul va numi pe cei ce vor pleca spre *Pământurile-Roşii:* vor fi doar nouă. O să mai trimitem alţii când vom cunoaşte nevoile fraţilor noştri.

— Cer să fiu trimis, se rugă străjerul.

— Şi eu, adăugă Arva.

Ochii lui Manô scăpărară:

— Cer încuviinţarea Consiliului să fiu şi eu unul din cei Nouă!

Omal le aruncă o privire plină de simpatie. Căci avusese şi el, pe vremuri, porniri spontane de felul acesta, atât de rare la Ultimii Oameni.

Cu excepţia lui Amat, un adolescent plăpând, mulţimea aştepta pasiv Hotărârea Consiliului. Supuse unor legi milenare, obişnuite cu o viaţă monotonă pe care doar meteorii o tulburau, populaţiile Pământului pierduseră gustul iniţiativei. Resemnate, răbdătoare, înzestrate cu un mare curaj pasiv, nu se simţeau atrase de aventură. Deşerturile nesfârşite care le înconjurau, lipsite de orice resursă umană, le copleşeau acţiunile şi gândurile.

— Nimic nu se opune plecării lui Targ, lui Arva şi lui Manô, constată bătrâna Bamar. Dar drumul este cam lung pentru Amat. Consiliul să hotărască.

În timp ce Consiliul delibera, Targ privea întinderea sinistră. O durere amară îl năpădise. Dezastrul de la *Pământurile-Roşii* îl apăsa mai mult decât pe fraţii lui. Căci aceştia sperau doar într-o încetinire a evoluţiei către o degradare finală, pe când el se încăpăţâna să viseze metamorfoza fericită. Iar împrejurările confirmau amarnic învăţămintele Tradiţiei.

II.
Spre Pământurile-Roşii

Cele nouă planoare zburau spre *Pământurile-Roşii.* Nu se îndepărtau de cele două şosele pe care circulau motricele de mai bine de o sută de secole. Strămoşii construiseră

de-a lungul lor mari refugii din fier virgin înzestrate cu rezonatoare planetare şi numeroase staţii-releu mai puţin importante. Cele două şosele erau bine întreţinute. Cum nu treceau decât puţine vehicule şi roţile lor erau din fibre minerale foarte elastice, cum, pe de altă parte, locuitorii celor două oaze mai ştiau să se servească de energiile enorme pe care le captaseră strămoşii lor, întreţinerea cerea mai multă supraveghere decât o muncă efectivă. Feromagnetalii nu prea se arătau în preajma lor, iar când apăreau nu pricinuiau decât stricăciuni neînsemnate, un călător ar fi putut să meargă pe ele o zi întreagă fără să fie supus unei influenţe nocive, dar n-ar fi fost prudent să se oprească prea mult sau, mai ales, să adoarmă pe ele: mulţi o păţiseră, ca Elma, îşi pierduseră toate globulele roşii, murind de anemie.

Cei Nouă nu erau în primejdie: fiecare pilota câte un planor uşor care ar fi putut duce patru persoane. Chiar dacă două treimi din aparate ar fi fost avariate, expediţia n-ar fi fost primejduită.

Perfect elastice cum erau, planoarele fuseseră construite pentru a rezista şocurilor celor mai puternice şi pentru a înfrunta uraganele.

Manô pornise în frunte. Targ şi Arva zburau aproape paralel. Zbuciumul tânărului creştea necontenit. Şi istoria marilor catastrofe, fidel transmisă din generaţie în generaţie, îl obseda.

De cinci sute de veacuri şi mai bine, oamenii nu mai ocupau pe planetă decât mici regiuni derizorii. Semnele decăderii premerseseră catastrofelor. În epoci foarte îndepărtate, încă din primele secole ale erei radioactive, fusese semnalată descreşterea apelor: mulţi savanţi preziseseră pe atunci că Omenirea avea să piară de pe urma secetei. Dar ce efect puteau avea aceste preziceri asupra unor popoare care vedeau creştetul munţilor acoperit cu gheţuri, pământul brăzdat de nenumărate râuri şi ţărmurile continentelor bătute de mări imense? Şi totuşi,

apele descreşteau, încet dar sigur, absorbite de pământ şi volatilizate în ceruri[1].

Apoi s-au produs catastrofe uriaşe şi remanieri extraordinare, cutremurele de pământ distrugeau uneori într-o singură zi zece sau douăzeci de oraşe şi sute de sate, noi lanţuri muntoase s-au format, de două ori mai înalte decât străvechile masive ale Alpilor, Anzilor sau Himalaiei, apa seca din ce în ce. Aceste fenomene s-au agravat cumplit: pe suprafaţa soarelui s-au putut distinge metamorfoze care, după legi niciodată complet elucidate, s-au repercutat şi asupra nefericitului nostru glob. A urmat o tristă înlănţuire de urgii...

S-a consemnat că la începutul acestor revoluţii siderale populaţia umană număra douăzeci şi trei de miliarde de indivizi. Aceasta masă dispunea de energii nemăsurate. Le trăgea din proto-atomi (aşa cum o facem şi noi, deşi, imperfect) şi perfecţionase artificiile culturilor şi ale nutriţiei în aşa măsură încât dispariţia progresivă a apei nu o prea neliniştea. Ba chiar era convinsă că avea să trăiască în curând din consumul produselor organice elaborate de chimişti. În repetate rânduri acest vechi vis a pornit să se realizeze, dar de fiece dată o boală stranie sau o degenerescenţă rapidă a secerat trupurile supuse experienţei astfel încât a trebuit să se mulţumească doar cu alimentele care-l hrăniseră pe om de la primii strămoşi încoace. Nu-i mai puţin adevărat că aceste alimente au avut de suferit metamorfoze subtile de pe urma modificărilor aduse în agricultură şi în creşterea vitelor şi-a unei manipulări savante. Pentru întreţinerea unui om erau de ajuns raţii reduse, iar în mai puţin, de o sută de secole organele digestive se micşoraseră sensibil în timp ce aparatul respiratoriu îşi mărise volumul în funcţie directă de rarefierea atmosferei.

Au dispărut ultimele vietăţi sălbatice, în comparaţie cu ascendenţii lor, animalele comestibile deveniseră

[1] În înaltele regiuni atmosferice, vaporul de apă a fost întotdeauna descompus de către razele ultra-violete în oxigen şi hidrogen: hidrogenul piere în întinsul interstelar. (N.A.).

adevărate zoofite, mase ovoide şi hâde, cu membrele transformate în cioturi, cu maxilarele atrofiate în urma îndopării. Doar câteva specii de păsări au scăpat de degradare dezvoltându-se minunat din punct de vedere intelectual.

Blândeţea, frumuseţea şi farmecul lor creşteau din generaţie în generaţie. Aduceau servicii neprevăzute graţie instinctului lor, mai sensibil decât cel al Stăpânilor şi aceste servicii erau apreciate în special în laboratoare.

Oamenii acestei epoci puternice duceau o viaţă frământată. Murise poezia magnifică şi misterioasă. Pierise viaţa în sălbăticie dar dispăruseră de asemenea imensele întinderi aproape libere: codrii şi câmpiile, mlaştinile, stepele şi pârloagele perioadei radioactive. Sinuciderea devenise boala cea mai de temut a speciei.

În cincisprezece milenii, populaţia terestră a scăzut de la douăzeci şi trei la patru miliarde de suflete, mările, rămase în fundul abisurilor, n-au mai ocupat decât un sfert din suprafaţă, marile fluvii şi marile lacuri s-au topit, dimpotrivă, munţii sporeau, imenşi şi funebri. Astfel, planeta sălbatică reapărea – dar golaşă.

Şi totuşi, omul lupta din răsputeri. Se mândrise că avea să poată trăi fără de apă, fabricând-o pe cea de care avea nevoie pentru viaţa zilnică, domestică şi agricolă, dar materiile prime utile deveneau rare, sau se aflau la adâncimi care împiedicau exploatarea. A fost nevoit să se mulţumească aşadar cu procedee de conservare şi să facă uz de mijloace iscusite pentru a încetini consumarea lor şi pentru a trage maximum de profit din fluidul hrănitor.

Animalele domestice au pierit cu totul, neputându-se obişnui cu noile condiţii de viaţă, degeaba au încercat să le transforme în specii mai primitive, o degradare săvârşită de-a lungul a două sute de milenare le secase energia evolutivă. Doar plantele şi păsările mai rezistau. Primele recăpătaseră câteva forme ancestrale, celelalte s-au adaptat mediului: multe, redevenind sălbatice, şi-au făcut cuiburile la înălţimi unde omul nu putea să le mai atingă, cu atât mai mult cu cât rarefierea aerului, se adăuga acolo

dispariţiei apei. Au trăit din prădăciuni şi-au dat dovadă de o şiretenie atât de rafinată încât n-au putut fi împiedicate să se menţină. Cât despre cele care au rămas în preajma strămoşilor noştri, soarta lor a fost la început îngrozitoare: oamenii au încercat să le înjosească, reducându-le la starea unor dobitoace comestibile. Dar conştiinţa păsărilor devenise prea lucidă, au luptat cu îndârjire pentru a se sustrage acestei nimiciri. S-au petrecut scene la fel de înspăimântătoare ca acele episoade ale vremurilor primitive când omul îşi devora semenul, când popoare întregi erau înrobite. Dar oroarea pătrunse în suflete, încetul cu încetul, oamenii au încetat să-şi mai brutalizeze camarazii de planetă şi să mănânce carnea lor.

De altfel, fenomenele seismice continuau să bântuie, remodelând aspectul Pământului şi distrugând oraşele. După treizeci de mii de ani de luptă, strămoşii noştri au înţeles că mineralul pe care plantele şi dobitoacele îl supuseseră timp de milioane de ani îşi lua revanşa definitivă. A urmat o perioadă de disperare în care populaţia s-a redus la trei sute de milioane de oameni, în timp ce mările nu mai acopereau decât o zecime din suprafaţa globului. Un răgaz de trei sau patru mii de ani a permis întrucâtva optimismului să renască. Omenirea a întreprins lucrări de proteguire extraordinare: lupta împotriva păsărilor a încetat, au fost doar puse în situaţia de a nu se înmulţi, şi-au început să aducă servicii nebănuite.

Dar catastrofele au reînceput. Fâşiile de pământ locuibil s-au îngustat încă mai mult. Şi, cu vreo treizeci de mii de ani înainte, noi remanieri esenţiale au avut loc: omenirea s-a văzut nevoită să se restrângă pe câteva teritorii împrăştiate pe pământul redevenit vast ca în vârstele dintâi, era imposibil să-ţi procuri apa necesară vieţii în afara oazelor.

A urmat o acalmie relativă. Deşi a scăzut iar apa pe care-o furnizau puţurile săpate în abis, deşi populaţia s-a redus la o treime şi două oaze au trebuit să fie părăsite, omenirea s-a menţinut: se va menţine, desigur, încă vreo

cincizeci sau o sută de mii de ani… Dar iscusinţa ei a scăzut imens. Omul oazelor nu mai poate folosi decât o mică parte din energiile pe care le utiliza specia pe vremea puterii sale. Aparatele de comunicaţie şi cele de lucru au devenit mai puţin complexe, de multe milenii a fost nevoie să se renunţe la spiraloidele cu care strămoşii străbăteau întinderile cu o viteză de zece ori mai mare decât cea a planoarelor noastre.

Omul trăieşte într-o stare de resemnare blândă, tristă şi pasivă. Spiritul creativ s-a stins, nu se mai trezeşte, din atavism, decât la câţiva indivizi. Din selecţie în selecţie, rasa a dobândit un spirit de ascultare automată, şi ca atare perfectă, faţă de legi devenite definitive. Patima este rară, crima nu mai există. O nouă religie s-a născut, fără cult şi fără ritual: teama şi respectul faţă de mineral. Ultimii Oameni atribuie planetei o voinţă lentă şi iremediabilă. Favorabil, la început, regnurilor pe care le zămisleşte, Pământul le lasă să acumuleze o mare putere. Clipa tainică în care le condamnă este de asemenea cea în care favorizează regnuri noi.

În momentul de faţă, energii ascunse privilegiază regnul feromagnetalelor. Nu se poate spune că feromagnetalele au participat la distrugerea noastră, cel mult, au ajutat la nimicirea păsărilor sălbatice care, oricum trebuia să aibă loc. Deşi apariţia lor s-a produs într-o epocă îndepărtată, fiinţele noi n-au evoluat decât prea puţin. Mişcările lor sunt de o încetineală surprinzătoare, cele mai sprintene abia dacă pot parcurge un decametru pe oră, şi incintele de fier virgin ale oazelor, placate cu bismut, sunt pentru ele un obstacol de netrecut. Le-ar trebui, pentru a ne vătăma direct, să facă un salt evolutiv fără raport cu dezvoltarea lor anterioară.

Existenţa regnului feromagnetalelor a început să fie percepută la declinul vârstei radioactive. Au apărut atunci pete violete ciudate pe *fierul uman,* adică pe fierul şi compusele acestuia, modificate de folosirea industrială. Fenomenul nu s-a manifestat decât pe produsele utilizate de mai multe ori: nu s-au descoperit niciodată pete

feromagnetice pe fierul sălbatic. Deci, noul regn nu a putut lua naştere decât graţie mediului uman. Acest fapt capital i-a preocupat mult pe strămoşii noştri. Poate că la rândul nostru ne-am aflat într-o situaţie analogă faţă de-o viaţă anterioară care, la declinul ei, a permis naşterea vieţii protoplasmice.

Oricum ar fi, omenirea a constatat de timpuriu existenţa feromagnetalelor. Cînd savanţii au început să descrie manifestările lor rudimentare, nimeni nu s-a îndoit că ar fi fost fiinţe organizate. Alcătuirea lor este stranie. Nu admite decât o singură substanţă: fierul. Dacă uneori cuprinde în foarte mici cantităţi şi alte substanţe, acestea nu sunt decât impurităţi, nocive dezvoltării feromagnetale, organismul se dezbară de ele când nu este foarte slăbit sau atins de vreo boală misterioasă. Structura fierului în stare vie, este foarte variată: fier fibros, fier granulat, fier moale, fier dur etc. Ansamblul este plastic şi nu comportă nici un lichid. Dar ceea ce caracterizează mai ales noile organisme, este extrema lor complicaţie şi o instabilitate neîncetată a stării magnetice. Instabilitatea şi complicaţia lor sunt atât de mari încât cei mai îndârjiţi cercetători au renunţat în cele din urmă să le aplice nişte legi, ba chiar fie şi numai reguli aproximative. Într-asta constă, foarte probabil, manifestarea dominantă a vieţii feromagnetale. Cînd o conştiinţă superioară va putea fi descoperită în noul regn, cred că ea va reflecta mai ales acest straniu fenomen, sau, mai degrabă, că va fi înflorirea lui. Până atunci, presupunând chiar că există, feromagnetalele n-au decât o conştiinţă elementară. Sunt într-o perioadă în care grija pentru înmulţire domină totul. Şi totuşi, au suferit câteva transformări importante. Scriitorii vârstei radioactive ne-au arătat că fiecare individ este compus din trei grupe, cu o tendinţă marcată, în fiecare grupă, la o formă helicoidală. Nu puteau, la epoca aceea, să parcurgă mai mult de patru sau cinci centimetri în douăzeci şi patru de ore, când li se răscoleau aglomerările, le trebuiau câteva săptămâni ca să le refacă. Azi, cum am spus-o, pot parcurge doi centimetri pe oră. În plus, se află sub formă de aglomerări de trei,

cinci, şapte sau chiar nouă grupe, forma acestor grupe fiind de o mare varietate. Un grup, compus dintr-un număr considerabil de corpusculi feromagnetali nu poate dăinui singur: trebuie să fie completat de două, patru, şase sau opt grupe. O serie de grupe cuprinde, bineînţeles, serii energetice, fără să se poată spune cum se leagă între ele. De la aglomerările de la şapte în sus, feromagnetalul se stinge treptat dacă se suprimă una din grupe.

În schimb, o serie ternară se poate forma la loc cu ajutorul unei singure grupe, şi o serie cvintenară cu ajutorul a trei grupe. Reconstituirea unei serii mutilate seamănă mult cu geneza feromagnetalelor. Se operează de la distanţă. Cînd se naşte un feromagnetal se constată prezenţa obligatorie, în jurul lui, a mai multor feromagnetale. În funcţie de specie, formarea unui individ se produce între şase ore şi şase zile, pare datorată exclusiv unor fenomene de inducţie. Reconstituirea unui feromagnetal lezat se operează cu ajutorul unor procedee analoge.

Actualmente, prezenţa feromagnetalelor este mai mult sau mai puţin inofensivă. Probabil că lucrurile s-ar schimba dacă umanitatea ar propăşi.

În timp ce cercetau posibilităţile de a combate feromagnetalele, strămoşii noştri au căutat o metodă care să permită utilizarea activităţii lor în folosul speciei noastre. Nimic nu se putea opune, de pildă, ca substanţa feromagnetalelor să servească unor scopuri industriale. Dacă ar fi fost posibil, ar fi fost de ajuns să protejeze maşinile (ceea ce pare să se fi realizat odinioară, cu puţină cheltuială), aşa cum azi ne sunt protejate oazele. Această soluţie, elegantă în aparenţă, a fost experimentată. Cronicile vechi spun însă că n-a izbutit. Transformat de viaţa nouă, fierul s-a arătat refractar oricărei utilizări omeneşti. Structura şi magnetismul lui atât de variate, îl transformă într-o substanţă care nu se pretează nici unei combinaţii şi nici unei munci orientate. Fără îndoială, această structură pare a se uniformiza şi magnetismul să dispară când se apropie de temperatura de fuziune (şi, a

fortiori, în cursul fuziunii înseşi), dar îndată ce metalul se răceşte, proprietăţile nocive reapar.

În plus, omul nu poate sta mai mult timp în regiunile feromagnetice de oarecare importanţă. În câteva ore se anemiază. După trecerea unei zile şi-a unei nopţi, se află într-o stare de slăbiciune extremă. Curând leşină, iar dacă nu-l ajută nimeni, moare.

Toată lumea cunoaşte raţiunea imediată a acestor fapte: vecinătatea feromagnetalelor tinde să ne răpească globulele roşii. Aceste globule, aproape reduse la starea de hemoglobină pură, se acumulează la suprafaţa epidermei şi sunt apoi atrase de feromagnetale care le descompun şi par a le asimila.

Diferite cauze pot contrabalansa sau întârzia fenomenul. Este suficient să nu stai pe loc ca să nu trebuiască să te temi de nimic, cu atât mai mult dacă circuli cu motricea. Dacă îmbraci o haină din fibre de bismut, poţi înfrunta influenţa duşmană cel puţin timp de două zile, aceasta se diminuează de asemenea când te culci cu capul spre Nord, se atenuează de la sine când soarele se apropie de meridian.

Bineînţeles, când numărul feromagnetalelor descreşte, fenomenul ajunge să fie tot mai puţin intens, vine şi momentul când poate fi anulat, căci organismul omenesc nu se lasă doborât fără să opună rezistenţă. În sfârşit, acţiunea feromagnetică mai scade şi după curba distanţelor şi devine insensibila la mai mult de zece metri.

Este lesne de conceput că strămoşii noştri au considerat necesar să distrugă feromagnetalele. Au pornit la luptă cu metodă. La epoca în care s-au declanşat marile catastrofe, această luptă a necesitat grele sacrificii, avusese loc o selecţie printre feromagnetale, trebuiau folosite energii imense pentru a le împiedica înmulţirea rapidă.

Remanierile planetare care au urmat au favorizat noul regn, prin compensaţie, prezenţa sa devenea mai puţin neliniştitoare, căci cantitatea de metal necesară industriei descreştea periodic şi dezordinile seismice aduceau la suprafaţă cantităţi mari de minereu de fier, intangibil

pentru invadatori. De aceea, lupta împotriva lor a încetinit până a devenit chiar neglijabilă. Ce importanţă mai avea primejdia reprezentată de materia organică faţă de imensul pericol sideral?...

În prezent feromagnetalele nu ne prea neliniştesc. În spatele incintelor noastre din hematită roşie, limonită sau fier spatic, placate cu bismut, ne credem la adăpost. Dar dacă vreo răscolire a Pământului, puţin probabilă, ar readuce apa spre suprafaţă, noul regn ar putea opune obstacole imense dezvoltării umane, sau, cel puţin, unei dezvoltări de anvergură.

Targ a privit lung câmpia: peste tot se zăreau nuanţele viorii şi siluetele sinusoidale specifice aglomeratelor feromagnetice.

— Da, a şoptit... dacă omenirea s-ar mai dezvolta cât de cât, ar trebui să reluăm lupta strămoşilor. Ar trebui să distrugem duşmanul sau să-l utilizăm. Mă tem că nu poate fi distrus: un nou regn trebuie să poarte în sine elemente de succes care să sfideze previziunile şi energiile regnului îmbătrânit. Dar, în schimb, de ce nu s-ar găsi o metodă care să permită ambelor regnuri să coexiste, ba chiar să se ajute reciproc? Da, de ce nu?... devreme ce lumea feromagnetică se trage din industria noastră? Nu aflăm oare acolo indicele unei compatibilităţi adânci?

Apoi, îndreptându-şi privirea spre marile piscuri ale Occidentului:

— Vai! visele mele sunt ridicole. Şi totuşi... totuşi! Nu mă ajută ele să trăiesc?... Nu-mi dau ele puţin din acea tânără fericire care a dispărut pentru totdeauna din sufletul oamenilor?

S-a ridicat dintr-o dată, cu inima strânsă: acolo, printre piscurile muntelui Umbrelor, se iviseră trei mari planoare albe.

III.
Planeta homicidă

Planoarele păreau a atinge cu aripile Dintele-de-Purpură, aplecat deasupra prăpastiei, o umbră portocalie le învăluia, apoi au căpătat sclipiri argintii sub soarele zenital.

— Solii *Pământurilor-Roşii!* strigă Manô.

Ştia că tovarăşii lui de drum le văzuseră şi ei. Cuvintele lui nu erau decât un apel. Cele două escadrile şi-au iuţit zborul. În curând aparatele albe au coborât spre cele de culoarea smaraldului ale *Izvoarelor-Înalte.* Urmară salutările de rigoare, apoi tăcere. Inimile erau îndurerate, nu se auzeau decât hârâitul uşor al turbinelor şi fâşâitul cozilor. Toţi simţeau apăsându-i puterea nemiloasă a deşerturilor pe care păreau a le străbate ca nişte stăpâni.

Targ sfârşi prin a întreba cu teamă:

— Cât de mare este dezastrul?

— Nu se ştie exact, răspunse pilotul cu faţa măslinie, şi n-o să fie cunoscute pierderile decât peste câteva ceasuri. Se ştie doar că sunt foarte mulţi morţi şi răniţi. Dar asta n-ar fi nimic, ne temem c-au pierit mai multe izvoare.

Îşi plecă faţa cu o amărăciune liniştită:

— Recolta s-a pierdut şi-a dispărut o mare parte din provizii. Totuşi, dacă nu se produc alte zguduituri şi cu ajutorul *Izvoarelor-Înalte* şi al *Devastării o* să mai putem trăi câţiva ani... Rasa o să înceteze, provizoriu, să se reproducă, şi poate că nu vom fi nevoiţi să sacrificăm pe nimeni.

Escadrilele au zburat câtva timp în paralel, apoi pilotul cu obrazul măsliniu îşi schimbă direcţia: cei de la *Pământurile-Roşii* s-au îndepărtat.

Au trecut printre piscurile semeţe, deasupra unor prăpăstii fără fund şi a unui versant care, odinioară, trebuie să fi fost acoperit de păşuni dar unde, acum, feromagnetalele se înmulţeau în voie.

— Ceea ce dovedeşte, gândi Targ, că acest versant este bogat în ruine umane.

Din nou, au zburat deasupra văilor şi-a colnicelor, spre seară se aflau la trei sute de kilometri de *Pământurile-Roşii.*

— Încă un ceas! strigă Manô.

Targ cercetă spaţiul cu telescopul, în depărtare, încă nedesluşite, zări oaza şi fâşia de pământ stacojie care-i dăduse numele. Spiritul de aventură, amorţit după întâlnirea cu planoarele dalbe se trezi în sufletul tânărului, a accelerat şi-a trecut înaintea lui Manô.

Stoluri de păsări zburau în cercuri deasupra zonei roşii, mai multe dintre ele s-au apropiat de escadrilă.

La cincizeci de kilometri de oază au prins a se înmulţi, melopeele lor confirmau dezastrul şi preziceau alte zguduituri, iminente. Targ, cu inima strânsă, asculta şi privea fără să poată scoate o vorbă.

Pământul pustiit părea ca răscolit de un plug imens, pe măsură ce s-au apropiat au distins mai bine casele prăbuşite, incinta dislocată, recoltele înghiţite de solul lacom, furnicile umane, prăpădite, mişunând printre dărâmături.

Deodată, un ţipăt groaznic sfâşie văzduhul, zborul păsărilor păru a se frânge, un fior înspăimântător cutremura întinderea.

Planeta homicidă îşi desăvârşea opera!

Doar Targ şi Arva scoseseră un strigăt de milă şi spaimă. Ceilalţi aviatori îşi continuau zborul cu disperarea calmă a Ultimilor Oameni... Au ajuns la oază. Răsunau vaiete sinistre. Vedeai alergând, târându-se sau agonizând fiinţe jalnice, altele erau nemişcate, trăsnite de moarte, câte un cap însângerat părea să răsară din pământ. Spectacolul devenea mai oribil pe măsură ce se distingeau mai bine detaliile.

Cei Nouă au planat câtva timp, neştiind ce să facă. Dar zborul păsărilor înnebunite de spaimă se potolea încetul cu încetul, nici o altă zguduitură nu se anunţa, au putut ateriza.

Câţiva membri ai Marelui Consiliu au primit delegaţia *Izvoarelor-Înalte.* Au schimbat în grabă câteva cuvinte. Noul dezastru mobiliza toate energiile disponibile, cei Nouă s-au topit printre salvatori.

La început vaietele părea de nesuportat. Răniţi şi înspăimântaţi, adulţii uitau de fatalismul lor, iar ţipetele copiilor erau sufletul însuşi al Durerii zbuciumate…

În sfârşit, anestezicele şi-au adus aportul binefăcător. Suferinţa vie s-a prăbuşit în inconştient. Nu se moi auzeau decât ţipete răzleţe, vaietele celor îngropaţi sub dărâmături.

Una din aceste chemări îl atrase pe Targ. Era mai mult înfricoşată decât dureroasă, avea un farmec enigmatic şi proaspăt. Mult timp, tânărul n-a putut s-o localizeze… În sfârşit, a descoperit o scobitură de unde se auzea mai desluşit. Steiuri de stâncă o blocau pe jumătate, şi Targ începu să le îndepărteze cu prudenţă. Trebuia mereu să-şi întrerupă munca, împiedicată de ameninţările viclene ale mineralului: spărturi se deschideau pe neaşteptate, pietre se rostogoleau, răsunau vibraţii suspecte.

Tânguirea tăcuse, tensiunea nervoasă şi oboseala acopereau tâmplele lui Targ cu broboane de sudoare…

Deodată, totul păru pierdut, o bucată de zid se prăvălea. Omul, simţindu-se la cheremul mineralului, îşi plecă fruntea şi aşteptă… Un bloc de piatră în cădere îl atinse uşor, îşi acceptă destinul, dar liniştea şi încremenirea se stabileau din nou.

Ridicând ochii, zări o mare cavitate, aproape o peşteră, care se deschisese la stânga lui, un trup omenesc zăcea acolo, în penumbră. Tânărul ridică cu greu epava vie şi ieşi de sub dărâmături în chiar clipa în care o nouă năruire închidea definitiv drumul în spatele lui.

Era o fată sau o femeie tânără, purtând costumul argintiu mulat pe trup al locuitorilor *Pământurilor-Roşii.* Părul ei, mai mult decât orice, îl tulbură pe salvatorul ei. Era luminos cum nu-l mai întâlneai decât o dată într-un secol la fiicele oamenilor. Strălucitor ca metalele preţioase, proaspăt ca apa ţâşnind din adâncuri, părea o ţesătură de dragoste,

simbolul graţiei cu care se împodobise femeia de-a lungul vârstelor.

Inima lui Targ se zbătea în piept, imbolduri vitejeşti îi străbăteau mintea, întrezărea fapte generoase şi eroice uitate de Ultimii Oameni... Şi, în timp ce admira floarea roşie a buzelor, linia delicată a obrazului şi carnea lor sidefie, doi ochi s-au deschis, de culoarea dimineţilor când soarele a răsărit şi o răsuflare blândă aleargă pe întinderile pustii.

IV.
În adâncul Pământului

Trecuse clipa amurgului. Constelaţiile îşi aprindeau rând pe rând luminile. Oaza, tăcută, se reculegea, tăinuindu-şi disperarea şi durerea. Targ îşi plimba sufletul înfierbântat lângă incintă.

Momentul era îngrozitor pentru Ultimii Oameni. Rând pe rând planetarele anunţaseră catastrofe fără precedent. *Devastarea* era distrusă, la cele două *Ecuatoriale,* la Marea-*Viroagă,* la *Nisipurile-Albastre,* apa dispăruse, descreştea la *Izvoarele-Înalte,* Oaza-*Luminoasă* şi *Valea-de-Sulf* suferiseră zguduiri păgubitoare ori scurgeri rapide de lichid.

Toată omenirea amuţise sub povara dezastrului.

Targ străbătu incinta în ruine şi pătrunse în pustiul tăcut şi înspăimântător.

Luna, aproape plină, făcea să pălească stelele mici, luminând graniturile roşii şi grămezile viorii ale feromagnetalelor, o fosforescenţă palidă apărea unduind la scurte răstimpuri, semn tainic al activităţii noilor fiinţe.

Tânărul înainta prin pustietate, nepăsător în faţa măreţiei funebre.

O imagine luminoasă stăpânea toate mâhnirile aduse de catastrofă, îl întovărăşea un fel de „dublu” al părului strălucitor. Vega palpita ca o pupilă albastră. Iubirea se prefăcuse în esenţa însăşi a vieţii sale, iar această viaţă devenea tot mai intensă, mai profundă, extraordinară. Acea lume de frumuseţe pe care o presimţise şi pentru care era mai bine să mori decât să trăieşti cufundat în apatia Ultimilor Oameni i se dezvăluia acum în toată plenitudinea ei. Din când în când, numele celei pe care o salvase din dărâmături îi venea pe buze, ca un nume devenit sfânt:

— Erê!

În tăcerea aspră, muţenie a pustiului veşnic, comparabilă cu cea a marelui eter unde călătoresc aştrii, el continua să înainteze. Aerul era nemişcat, de o încremenire de granit, timpul părea mort, iar spaţiul figura un alt spaţiu decât cel al oamenilor, o întindere neîndurătoare, glacială, plină de miraje lugubre.

Totuşi, o viaţă trăia acolo, o viaţă care avea să-i urmeze vieţii umane, o viaţă ticăloasă, cumplită, necunoscută. De două ori, Targ s-a oprit să privească activitatea formelor fosforescente. Noaptea nu le adormea. Se deplasau necontenit, în scopuri misterioase, felul în care lunecau pe sol nu se putea explica prin prezenţa vreunui organ... Dar curând nu le mai luă în seamă. Chipul lui Erê îl îmboldea, stabilea o relaţie nedesluşită între acest umblet în singurătate şi eroismul trezit în sufletul său. Targ căuta inconştient aventura, aventura posibilă, aventura himerică: descoperirea Apei.

Apa, şi numai ea, putea să i-o dăruiască pe Ere. Ieri ar mai fi putut s-o viseze drept soţie, era suficient ca o fată de la *Izvoarele înalte* să fie, în schimb primită, la *Pământurile-Roşii.* Dar, după catastrofă schimbul nu mai era cu putinţă. *Izvoarele-Înalte* îi primeau pe exilaţi, dar obligându-i la celibat. Legea era necruţătoare. Targ o accepta ca o necesitate superioară.

Luna s-a luminat, şi-a aprins discul de sidef şi argint pe colnicele accidentate. Hipnotizat, Targ s-a îndreptat spre ea. A ajuns într-un loc stâncos ce purta încă urmele dezastrului: multe roci erau răsturnate, altele spintecate, pretutindeni ţarina silicoasă era crăpată.

— S-ar zice, murmură tânărul, că zguduirea a atins aici violenţe maxime... De ce?

Îşi uita visurile, ambianţa îi excita curiozitatea.

— De ce? s-a întrebat el încă o dată... Da, de ce?

Se oprea pentru a examina stâncile dintr-o obişnuinţă izvorâtă din prudenţă: acest sol răvăşit putea fi plin de capcane. Treptat, o exaltare stranie îl cuprinse. Presupunând c-ar exista o cale spre Apă, gândea el, n-ar fi exclus să se găsească aici, în locul acesta atât de răscolit şi reînnoit. Şi-a aprins torţa iradiantă de care nu se despărţea niciodată în timpul călătoriilor şi s-a angajat în fisurile şi coridoarele care se deschideau în faţa lui, dar toate se îngustau foarte repede sau se înfundau.

A sfârşit prin a găsi o crăpătură destul de mică la baza unei roci înalte şi foarte largi, doar puţin atinsă de zguduitură. Era suficient să priveşti de aproape despicătura, pe alocuri de o strălucire cristalină, ca să ghiceşti că era recentă. Considerând-o neglijabilă, Targ a vrut să se depărteze, dar l-au atras nişte scânteieri. De ce să n-o exploreze? Îşi putea da repede seama dacă se înfunda.

Era mai lungă decât ar fi crezut. Totuşi, după vreo treizeci de paşi a început să se îngusteze. Curând Targ n-a mai putut înainta. S-a oprit, a cercetat atent toate asperităţile pereţilor. Se putea merge mai departe, dar trebuia să se târască. Targ n-a stat mult pe gânduri, s-a angajat într-o gaură al cărei diametru de-abia dacă depăşea grosimea unui om. Trecerea, sinuoasă şi presărată cu pietre ascuţite, s-a îngustat treptat, Targ se întreba dacă avea să-i fie posibil să se întoarcă înapoi.

Era ca încastrat în pământul adânc, prizonier al mineralului, fiinţă infinit de fragilă pe care un singur bloc de piatră l-ar fi zdrobit fără milă. Dar febra îndrăznelii ardea în

sufletul lui, dacă ar fi abandonat misiunea liber asumată acum, atâta timp cât îndeplinirea ei nu devenise cu totul imposibilă, s-ar fi detestat şi-apoi s-ar fi dispreţuit tot restul vieţii. A perseverat.

A înaintat aşa multă vreme, leoarcă de sudoare, în măruntaiele stâncii. La un moment dat l-a cuprins o senzaţie de sfârşeală. Bătăile inimii, care sunau până atunci ca un zgomot de aripi, au slăbit. N-au mai fost decât o tresărire abia simţită, curajul şi speranţa care-l apăsau ca nişte poveri, s-au prăbuşit. Cînd inima-i prinse din nou viaţă, Targ a socotit ridicol că se angajase într-o întreprindere atât de copilărească.

— Mi-am pierdut oare minţile?

A început să se târască înapoi. Dar o disperare groaznică l-a ţintuit pe loc, chipul Erêi i s-a înfăţişat, atât de viu, încât i s-a părut că era alături de el, acolo, în fisură.

— Nebunia mea este mai bună decât înţelepciunea laşă a semenilor mei... înainte!

Aventura a reînceput, şi-a riscat viaţa cu sălbăticie, hotărât să nu se mai lase oprit.

Hazardul păru să-i răsplătească îndrăzneala, crăpătura s-a lărgit, s-a regăsit într-un înalt coridor din bazalt a cărui boltă părea susţinută de coloane din antracit. Bucuria l-a năpădit, a început să alerge, totul părea posibil.

Dar piatra era tot atât de bogată în taine ca, pe vremuri, codrul cu desişurile sale. Brusc, coridorul a luat sfârşit. Targ se găsea în faţa unui perete de culoare închisă, lampa iradiantă abia dacă a detectat câteva luciri... Nu s-a lăsat, a continuat să inspecteze pereţii. Şi-a descoperit, la trei metri înălţime, altă fisură.

Era o crăpătură sinuoasă, cu o înclinare de vreo patruzeci de grade pe orizontală, destul de largă pentru a permite trecerea unui om. Targ a privit-o cu un amestec de bucurie şi dezamăgire. Speranţa lui himerică se agăţa de ea, deşi îl putea descuraja pentru că ducea în sus, spre suprafaţa Pământului.

— Dacă nu coboară puţin mai încolo, o să mă ducă la lumina zilei, nu în adâncuri! murmură exploratorul.

Avu un gest de nepăsare şi de sfidare, un gest care-i era străin, cum era şi pentru toţi contemporanii lui, dar care reedita nu se ştie ce gest ancestral. Apoi, începu să se caţere.

Peretele era aproape vertical şi neted. Dar Targ îşi luase scara din fibre de arcum de care nici un aviator nu se despărţea. Servise mai multe generaţii, dar era suplă şi solidă ca-n primele zile. A desfăşurat-o şi, apucând-o de la mijloc, a aruncat-o în sus cu îndemânare. Cârligele din vârful scării s-au prins de bazalt, într-o clipită exploratorul s-a aflat la intrarea în fisură.

A scos un ţipăt de necaz: desigur, fisura era practicabilă dar urca destul de abrupt, atâtea strădanii fuseseră deci zadarnice.

Totuşi, după ce şi-a strâns scara, Targ a început să urce prin fisură. Primii paşi au fost anevoie. Apoi terenul s-a netezit şi-a ajuns la un culoar prin care mai mulţi oameni ar fi putut înainta în rând. Din păcate, panta continua să urce. Targ a evaluat că trebuia să se afle la vreo cincisprezece metri deasupra nivelului câmpiei exterioare, călătoria subterană devenea o ascensiune.

Păşea către deznodământ, oricare ar fi fost, cu o amărăciune liniştită, reproşându-şi aventura nebunească: ce realizase el până atunci în viaţă? Ce-l îndreptăţea să spere că va face o astfel de descoperire care ar fi depăşit în importanţă tot ce născociseră oamenii de sute de secole? Era oare de ajuns să aibă un suflet himeric, mai revoltat decât celelalte, pentru a izbândi acolo unde efortul colectiv sprijinit de un utilaj admirabil nu reuşise? O tentativă ca a lui nu cerea oare resemnare şi o răbdare absolută?...

Înainta distrat, fără să-şi dea seama că panta devenea din ce în ce mai blândă. Ajunsese să fie perfect orizontală când s-a oprit dintr-o dată, tresărind: la câţiva paşi de el, galeria începea să coboare!...

A coborât încet mai bine de un kilometru, largă, mai adâncită spre mijloc decât la margini, permitea o deplasare în general comodă, rar întreruptă de câte un bloc de piatră

sau de o fisură. Fusese, fără îndoială, în vremuri îndepărtate, matca vreunui râu subteran.

Dar surpăturile se acumulau iar unele erau recente, apoi, trecerea s-a blocat din nou.

— Galeria nu se oprea aici, gândi tânărul. Au întrerupt-o modificările scoarţei pământeşti, dar când? Ieri..., acum o mie de ani.... acum o sută de mii de ani?

Nu s-a oprit să cerceteze grohotişul, unde ar fi recunoscut urma convulsiilor recente. Căuta cu toată agerimea minţii să descopere o trecere. Curând, a zărit o fisură. Îngustă şi înaltă, pietroasă, colţuroasă, neîmbietoare, nu i-a înşelat totuşi speranţele: a nimerit iar în galeria întreruptă. Continua să coboare, tot mai spaţioasă, la sfârşit, lăţimea sa medie era de aproximativ o sută de metri.

Ultimele îndoieli ale lui Targ se spulberau: era limpede că un adevărat fluviu subteran cursese odinioară pe aici. A priori, această convingere era încurajatoare. Dar nu întru totul. Chiar dacă, pe vremuri, se scursese prin galerie apă din belşug, asta nu însemna câtuşi de puţin că ea se mai afla pe aproape. Dimpotrivă! Toate izvoarele cunoscute azi se aflau departe de locurile unde lichidul fusese, pe vremuri, abundent... Era aproape o lege.

Din nou, şi de trei ori la rând, galeria a părut că se înfundă. Dar de fiecare dată, Targ a putut dibui o trecere. Totuşi, a luat sfârşit la un moment dat: o gaură imensă s-a căscat şi-un hău s-a deschis în faţa ochilor lui.

Vlăguit şi mâhnit, s-a aşezat pe o piatră. Se simţea mai deprimat decât atunci când se târa prin galeria înăbuşitoare. Orice nouă încercare părea un act nebunesc. Trebuia să se întoarcă pe unde venise! Dar inima-i se răzvrătea împotriva acestui gând. Spiritul lui îndrăzneţ, trezit de călătoria uluitoare pe care o făcuse, îl îmboldea. Abisul nu-l mai înspăimânta.

— Mai bine moartea! strigă el.

O pomi printre colţurile de granit.

Împins de o bruscă inspiraţie, coborî, nu ştia cum, vreo treizeci de metri, dar făcu apoi o mişcare greşită, şi căzu.

— S-a sfârşit! şopti el.
Se prăvălea în vid.

V.
În fundul hăurilor

Un şoc l-a oprit. Nu şocul brutal al unei căderi pe granit, ci un şoc elastic, dar destul de violent ca să-l năucească. Şi-a revenit în fire. Atârna legănându-se în penumbră. Pipăind în jur, a înţeles că sacul său de scule fusese oprit de un ieşind de stâncă astfel încât rămăsese agăţat de curelele acestuia petrecute în jurul trupului. Cum erau din fibre de arcum, ca şi scara pe care o folosise, ştia că nu aveau să cedeze. În schimb, sacul se putea desprinde oricând.

Targ se simţea uimitor de liniştit. Şi-a calculat fără grabă şansele de pieire şi de salvare: a constatat întâi că sacul era temeinic ancorat lângă punctul de legătură al curelelor. Apoi, a pipăit peretele stâncos. În afară de acest ieşind, mâna a mai întâlnit suprafeţe zgrunţuroase şi în cele din urmă, vidul. Picioarele au găsit înspre stânga, un reazem, după oarecare tatonare a constatat că era o mică platformă. Apucând ieşindul dintr-o parte şi rezemându-se de platformă, a putut să renunţe la orice alt sprijin.

Astfel proptit, într-o poziţie ceva mai comoda, a reuşit să desprindă sacul. Mai liber în mişcări, a rotit în jurul lui fasciculul de raze al iradiantei. Platforma era destul de largă pentru ca un om să poată sta în picioare pe ea şi chiar să se mişte puţin. Deasupra lui, o fisură în stâncă îi permitea eventual să agaţe cârligele scării, ca să urce înapoi până la locul de unde căzuse. Dedesubt se căsca hăul fără fund, cu pereţii lui verticali.

— Pot să urc înapoi, socoti tânărul... Dar este imposibil să cobor mai departe.

Nu se mai gândea la moartea de care abia scăpase: îi era doar ciudă că-şi risipise zadarnic strădaniile. Oftând, a dat drumul ieşindului şi, agăţându-se de asperităţi, a reuşit să se stabilească pe platformă. Tâmplele îi zvâcneau, o amorţeală lentă îi cuprindea membrele şi mintea, descurajarea era atât de mare încât simţea că avea să se lase doborât de apelul ameţitor al abisului. Cînd îşi mai veni în fire îşi plimbă instinctiv degetele pe peretele de granit şi-l simţi dispărând pe la jumătatea înălţimii sale. S-a aplecat şi-a scos un ţipăt slab: platforma se afla la intrarea unei cavităţi, care, luminată cum era de razele iradiantei, părea destul de mare.

Zâmbi. Chiar dacă avea să fie învins, aventura în care se hazardase merita să fie trăită!

Asigurându-se că nu-i lipsea nici o sculă, şi mai ales că scara de arcum era la locul ei, a pătruns în peşteră. Bolta era din cristal de rocă şi pietre preţioase. La fiecare mişcare a lămpii se aprindeau fulgere, misterioase şi feerice. Nenumăratele suflete ale cristalelor se trezeau sub razele luminoase, era un amurg subteran strălucitor, o grindină infinitezimală de luciri stacojii, portocalii, galbene, albastre, mov. Targ vedea în ele un reflex al vieţii minerale, al acestei vieţi vaste şi minuscule, ameninţătoare şi adânci care îl răpunea pe om, care avea să răpună, într-o zi, regnul feromagnetic.

În clipa aceea nu se temea de ea. Dar privea peştera cu respectul pe care Ultimii Oameni îl aveau pentru existenţele tăcute care după ce vegheaseră asupra Începuturilor, îşi păstrau intacte formele şi energia.

Un vag misticism îl cuprindea, nu misticismul lipsit de speranţe al oaziţilor decăzuţi, ci misticismul care dăduse imbold odinioară inimilor aventuroase. Piedicile Pământului nu încetaseră să-l îngrijoreze, dar nu-şi pierduse acea credinţă, rod al strădaniilor fericite, care transmite viitorului izbânzile trecutului.

Peşterii i-a urmat o galerie cu pante capricioase. Din nou, s-a văzut nevoit să se târască în mai multe rânduri pentru a străbate strâmtorile. Apoi, galeria a continuat, panta cobora abrupt şi Targ se temea de prezenţa unei alte prăpăstii, dar puţin după aceea s-a îndulcit. A devenit aproape la fel de lesnicioasă ca un drum. Omul cobora fără grijă când a fost oprit, a câta oară? Culoarul nu se îngustase, nici în lăţime, nici în înălţime, se închisese. Un zid de gnais îl astupa, lucind perfid sub lumina lămpii. Degeaba l-a pipăit în toate sensurile, nu a dat de nici o crăpătură mai mare.

— Iată sfârşitul logic al aventurii! a gemut el... Hăul care şi-a bătut joc de strădanii, de geniul şi de utilajele omenirii întregi nu putea fi favorabil unei neînsemnate vietăţi singuratice!

S-a aşezat pe o piatră, doborât de oboseală şi mâhnire. Nu se putea hotărî să plece. Din când în când îşi plimba lampa de-a lungul zidului albicios, ici şi colo fisurat... În cele din urmă, s-a sculat. Dar, parcă năpădit de furie, şi-a vârât pumnii prin toate crăpăturile, trăgând cu disperare de colţurile stâncoase...

Deodată, inima i-a bătut mai tare: ceva mişcase.

Ceva mişcase. O bucată de perete se clătina. Cu un icnet surd, încordându-şi toată puterea, Targ a tras de piatră, a basculat, cât pe ce să-l zdrobească. În locul ei – o gaură triunghiulară s-a căscat: aventura nu luase încă sfârşit.

Gâfâind, bântuit de îndoieli, Targ s-a strecurat în interiorul stâncii, întâi aplecat, apoi în picioare, căci galeria se mărea la fiece pas. Înainta ca un somnambul, aşteptând să se lovească de obstacole noi când i s-a părut c-a nimerit la marginea unui nou abis.

Nu se înşelase. Galeria se sfârşea într-un vid, dar, pe dreapta, o masă stâncoasă înclinată străjuia, imensă. Ca să se caţere pe ea, Targ a fost obligat să se aplece mult în afară, apoi să se salte cu forţa mâinilor.

Panta era practicabilă. După vreo douăzeci de metri, Targ s-a simţit deodată cuprins de o senzaţie stranie şi, scoţându-şi higroscopul din buzunar, l-a întins deasupra

hăului. Păli, în timp ce frigul i se aşternea încet pe faţă împreună cu o paloare nefirească...

În atmosfera subteranei, pluteau vapori, încă invizibili. Acolo, era apă!

Targ a scos un ţipăt de triumf dar, paralizat de uimire şi de bucuria izbânzii, a trebuit să se aşeze. Apoi, îndoiala l-a copleşit. Da, fluidul dătător de viaţă era acolo, avea curând să-l întâlnească, dar dacă nu era decât un izvor fără Însemnătate, un simplu ochi de apă? Decepţia avea să fie de neîndurat!

Încet, temător, omul şi-a urmat coborârea... Dovezile se înmulţeau, apăreau din când în când luciri, sclipiri...

A ocolit un ieşind vertical şi, deodată, apa s-a arătat.

VI.
Feromagnetalele

Două ore înainte de zori, Targ a ieşit la suprafaţă, în câmpie, la gura crăpăturii unde-şi începuse călătoria în ţara umbrelor. Vlăguit, contempla, în fundul zării, luna stacojie, asemeni unui rug rotund, gata să se stingă. Se topi cu încetul. În noaptea nesfârşită, stelele s-au însufleţit.

A vrut s-o pornească din nou la drum. Dar picioarele-i erau ca de piatră, umerii îl împovărau dureros, era atât de sleit încât s-a prăbuşit pe o stâncă... Cu pleoapele pe jumătate închise a retrăit clipele pe care le petrecuse în adâncuri. Întoarcerea fusese îngrozitoare. Deşi avusese grijă să lase numeroase urme ale trecerii sale, se rătăcise. Apoi, sleit în urma eforturilor făcute, leşinase pe jumătate... Timpul se scurgea cu o încetineală nesfârşită, Targ era asemenea unui miner care ar fi petrecut luni întregi în pământul nemilos...

Şi totuşi, iată-l înapoi la suprafaţă, acolo unde mai trăiau fraţii lui, sub ochii aştrilor care, de-a lungul veacurilor, exaltaseră visurile omului, curând, zorile divine aveau să se ivească.

— Zorile, şopti tânărul… Ziua!

A înălţat braţele spre orient într-un gest de extaz, apoi ochii i s-au închis, trupul i-a alunecat încet, într-o mişcare inconştientă şi s-a întins pe pământ.

L-a trezit o lumină roşie, Ridicându-şi cu greu pleoapele, a zărit, în depărtare, globul imens al soarelui.

— E ziuă, scoală-te!… îşi spuse.

Dar o toropeală neînţeleasă îl ţintuia locului, gândurile sale pluteau, amorţite, oboseala îi şoptea să renunţe, era să adoarmă, când a simţit o uşoară mâncărime pe toată pielea. Şi-a văzut, pe mână, alături de zdreliturile recente, micile pete roşii caracteristice.

— Feromagnetalele, a murmurat. *Îmi beau viaţa!*

Era aşa de vlăguit, încât constatarea nu l-a prea speriat. Părea ceva îndepărtat, străin, simbolic. Nu numai că nu resimţea nici o suferinţă, dar senzaţia era chiar plăcută, asemenea unui val de ameţeală, a unei beţii uşoare şi lente care trebuia să semene cu eutanasia… Deodată, chipul Erêi şi cel al Arvei i s-au ivit în minte, urmate de un nou fior de energie.

— Nu vreau să mor, a gemut. Nu vreau!

A retrăit confuz lupta, suferinţele şi victoria lui. Acolo, pe *Pământurile-Roşii,* viaţa îl chema, proaspătă, încântătoare. Nu, nu voia să piară, voia să mai vadă, multă vreme, zorile şi amurgurile, voia să combată puterile misterioase.

Trezindu-şi voinţa paralizată, opunând un ultim şi groaznic efort amorţelii fatale, a încercat să se ridice.

VI.
Apa, izvor al vieţii

În dimineaţa aceea, Arva nici nu bănuia absenţa lui Targ. Îl ştia ostenit după ziua din ajun, răpus de oboseală cum era, avea nevoie de odihnă. Totuşi, după două ore de aşteptare, a început să se mire. Şi s-a dus în cele din urmă să bată la uşa camerei lui. Nu i-a răspuns nimeni. Să fi ieşit pe când ea dormea? A bătut încă o dată, apoi a apăsat pe butonul uşii, aceasta alunecă, făcându-se sul, şi descoperind o încăpere goală.

Fata a intrat şi a văzut că toate lucrurile erau la locul lor, patul de arcum era ridicat la perete, obiectele de toaletă neatinse, nimic nu semnala o prezenţă recentă. A simţit că i se pune un nod în gât.

S-a dus după Manô, împreună, l-au căutat, întrebând păsările şi oamenii. Nimeni nu ştia nimic. Era nefiresc şi chiar neliniştitor. Căci, în urma cutremurului, oaza era încă plină de capcane. Targ putea să fi căzut într-o fisură sau să fi fost atras de surpături…

— Cred mai curând că a ieşit să se plimbe în zori, spuse optimistul Manô. Şi cum este o persoană disciplinată, şi-a lăsat camera în ordine. Hai după el!…

Dar Arva era neliniştită. Comunicaţiile devenisem nesigure şi cum multe undifere fuseseră distruse, cercetările nu progresau.

Pe la amiază, Arva rătăcea, abătută, printre dărâmături, la hotarul dintre oază şi pustiu, când un stol de păsări se ivi, cu ţipete ascuţite: îl găsiseră pe Targ!

Cât să urce pe zidul de incintă şi-l văzu venind în depărtare, cu paşi greoi…

Hainele-i erau zdrenţuite, gâtul, faţa şi mâinile zgâriate, tot trupul părea ostenit, doar privirea-i era vioaie.

— De unde vii? strigă Arva.

A răspuns:

— Din adâncul Pământului!

Dar n-a vrut să spună mai mult.

Vestea întoarcerii sale se răspândise şi camarazii lui de misiune s-au grăbit să-l întâmpine. Cum unul dintre ei îi reproşa că le întârziase plecarea, i-a răspuns:

— Nu-mi spuneţi nimic, căci aduc veşti importante.

Răspunsul a surprins şi a şocat pe cei care l-au auzit. Cum se putea ca un om să aducă veşti încă neştiute de ceilalţi oameni, care să nu fi fost aduse la cunoştinţă tuturor prin undifere? Asemenea cuvinte aveau un sens, odinioară, când Pământul era necunoscut şi plin de resurse, când hazardul mai sălăşluia printre fiinţe, şi popoarele şi indivizii îşi înfruntau destinele. Dar acum, planeta secase, oamenii nu se mai luptau unii împotriva altora, cel mai mic lucru era rezolvat prin legi nestrămutate şi nimeni nu putea prevede primejdiile înaintea păsărilor şi-a instrumentelor, aşa că asemenea vorbe nu erau decât nerozii.

— Veşti importante! repetă cu dispreţ cel care-i făcuse reproşurile... Ai înnebunit, străjere?

— De asta o să vă daţi seama curând! Să mergem la Consiliul *Pământurilor-Roşii.*

— L-ai lăsat să aştepte...

Targ n-a mai răspuns. S-a întors către sora lui şi a rugat-o:

— Du-te şi adu-o pe cea pe care am salvat-o ieri... Trebuie să fie şi ea de faţă...

Marele Consiliu al *Pământurilor-Roşii* se întrunise în centrul oazei. Nu era complet, mulţi din membrii lui pieriseră în timpul dezastrului, dar nimic din ţinuta supravieţuitorilor nu trăda durere, cel mult resemnare. Fatalitatea îi copleşea, prezentă în fiinţa lor ca viaţa însăşi.

I-au primit pe Cei Nouă cu o linişte aproape inertă. Şi Cimor, care prezida, spuse cu o voce inexpresivă:

— Aţi venit să ne aduceţi ajutorul *Izvoarelor-Înalte,* dar *Izvoarele-Înalte* sunt, şi ele, lovite de dezastru. Sfârşitul oamenilor pare foarte apropiat... Oazele nu ştiu care sunt cele ce pot să mai dea ajutor altora...

— De fapt nici nu-şi mai datorează ajutor! adăugă Rem, primul Şef al Apelor. Legea o interzice. Este echitabil, când piere apa, să dispară orice solidaritate. Fiecare oază îşi va vedea de soarta ei.

Targ se desprinse din grupul celor Nouă şi spuse:

— Apa poate să reapară.

Rem îl privi cu un dispreţ liniştit.

— Totul poate să reapară, tinere. Dar apele au dispărut.

Atunci, străjerul care aruncase o privire în capătul îndepărtat al sălii şi zărise părul de lumină, răspunse, tremurând:

— Apele vor reapare pe *Pământurile-Roşii.*

Toate feţele exprimară o dezaprobare blândă, dar Consiliul tăcu.

— Vor reapare, strigă Targ cu voce puternică. Sunt în măsură s-o afirm, căci le-am văzut.

De data aceasta, o emoţie uşoară, născută din singura imagine care i-ar fi putut agita pe Ultimii Oameni, imaginea unei apei ţâşnitoare, se făcu simţită. Vocea lui Targ, vehementă şi sinceră, păru să trezească o speranţă. Dar îndoiala se încetăţeni iar. Ochii lui prea strălucitori, rănile încă deschise, hainele rupte trezeau neîncredere: deşi puţin numeroşi, nebunii nu dispăruseră de pe planetă.

Cimor făcu un semn uşor. Câţiva oameni înaintară încercuindu-l încet pe străjer. I-a văzut apropiindu-se şi a înţeles scopul lor. Fără să se arate tulburat, şi-a deschis cutia cu unelte, a scos micul său aparat chromografic şi, desfăşurând o foaie, a arătat Consiliului imaginile luate în măruntaiele Pământului.

Erau la fel de precise ca realitatea însăşi. De îndată ce au fost percepute, s-au auzit exclamaţii. Toţi cei prezenţi s-au cutremurat, cuprinşi de o adevărată exaltare. Căci toţi recunoşteau fluidul sacru, dătător de viaţă.

Manô, mai sensibil decât ceilalţi, scoase un ţipăt puternic. Ţipătul lui, repercutat de undifere, s-a răspândit până afară, mulţimea s-a adunat în grabă în jurul sălii, singurul delir care mai putea cutremura Ultimii Oameni, îmbătă masele.

Targ era transfigurat, se simţea aproape de dumnezeire, toate sufletele, asemeni sufletelor din trecut, se înălţau spre el cu un entuziasm mistic, feţe noi se iveau, ochi posomorâţi se înviorau, o speranţă năvalnică sfărâma lungul atavism al resemnării. Înşişi membrii Marelui Consiliu, pierduţi în fiinţa colectivă, se lăsau pradă tumultului.

Targ era singurul care putea obţine linişte. A făcut semn mulţimii că voia să vorbească, vocile s-au stins, tălăzuirea capetelor a încetat, o atenţie vioaie dilata feţele.

Întorcându-se spre acea lumină blondă pe care Erê o aducea printre pletele întunecate, străjerul a declarat:

— Popor al *Pământurilor-Roşii,* apa pe care am descoperit-o este pe teritoriul vostru. Vă aparţine. Dar legea oamenilor îmi dă un drept asupra ei, înainte de a v-o ceda, îmi cer privilegiul!

— Vei fi primul dintre noi! spuse Cimor. Aşa-i legea!

— Nu asta cer, răspunse blând străjerul.

A făcut semn mulţimii să-l lase să treacă. S-a dus la Erê şi, ajuns în preajma ei, s-a înclinat şi a spus cu însufleţire:

— Aduc apa prinos în mâinile tale, stăpână a vieţii mele! … Eşti singura care mă poate răsplăti!

Erê l-asculta uimită şi înfiorată. Căci astfel de cuvinte nu se mai auzeau de mult. Rostite într-altă clipă, probabil că nici nu le-ar fi înţeles. Dar în mijlocul exaltării, cu gândul la izvoarele subterane, toată fiinţa ei s-a tulburat, cutremurarea magnifică a străjerului se răsfrângea pe faţa sidefie a fecioarei.

VIII.
Pământurile-Roşii rămân singurele supravieţuitoare

În anii care urmară, Pământul n-a cunoscut decât puţine zguduiri. Dar ultima catastrofă lovise de moarte oazele. Cele care-şi pierduseră apele nu le-au mai redobândit. La *Izvoarele-Înalte* s-au împuţinat treptat în optsprezece luni, şi-au dispărut apoi în abisurile de nepătruns. Numai *Pământurile-Roşii* erau îndestulate. Apa subterană găsită de Targ era abundentă şi mai curată decât cea a izvoarelor dispărute. Era nu numai suficientă pentru întreţinerea supravieţuitorilor, dar a permis chiar salvarea puţinilor oameni scăpaţi în urma pieirii *Devastării* şi a multor locuitori de la *Izvoarele-Înalte.*

Acesta a fost singurul ajutor posibil. După cincizeci de milenare de adaptare, Ultimii Oameni acceptau fără revoltă hotărârile Soartei. Nu s-a pornit nici un război, doar câţiva indivizi au încercat să înfrângă regula şi s-au prezentat la *Pământurile-Roşii* cu rugămintea să fie primiţi. Au fost respinşi. Nu se putea altfel, căci mila faţă de ei ar fi fost o mare nedreptate, o mârşăvie.

Pe măsură ce proviziile de apă se sfârşeau, fiecare oază îi desemna pe cei care trebuiau să piară. Au fost întâi sacrificaţi bătrânii, apoi copiii, cu excepţia unui foarte mic număr, crescuţi în ipoteza unui reviriment posibil al planetei, apoi toţi cei mai bolnăvicioşi sau plăpânzi.

Eutanasia era de o mare blândeţe. De îndată ce condamnaţii înghiţeau otrava minunată, orice teamă dispărea. Veghea lor cunoştea un permanent extaz, iar somnul le era adânc, ca de moarte. Ideea neantului îi încânta, bucuria lor creştea până la mântuirea finală.

Mulţi îşi cereau sfârşitul înainte de soroc. Treptat o făcură toţi. În oazele ecuatoriale nu s-a mai aşteptat terminarea proviziilor: mai era apă în rezervoare, dar ultimii locuitori dispăruseră.

Patru ani au fost de-ajuns pentru a nimici întreaga populaţie de la *Izvoarele-Înalte.*

Apoi, oazele au fost înghiţite de pustiul imens, şi feromagnetalele au luat locul oamenilor.

După descoperirea lui Targ, *Pământurile-Roşii* au prosperat, oaza a fost reconstruită înspre est, pe un teritoriu unde feromagnetalele, reduse ca număr, au fost uşor de înlăturat. Refacerea construcţiilor, defrişarea terenurilor, captarea apei s-au săvârşit în doar şase luni. Prima recoltă a fost bună, a doua extraordinară.

În ciuda morţii succesive a celorlalte comunităţi, oamenii din *Oaza Roşie* trăiau într-o atmosferă de speranţă. Nu erau ei poporul ales, cel pentru care pentru prima dată într-o sută de secole legea necruţătoare fusese înfrântă? Targ întreţinea această stare de spirit. Influenţa lui era mare: avea charisma fiinţelor victorioase, se bucura de faima lor simbolică.

Totuşi, pe el îl impresionase izbânda sa mai mult decât pe toţi ceilalţi. Vedea într-însa un fel de răsplată, ba mai mult, o confirmare a convingerilor sale. Spiritul său de aventură creştea. Aspiraţiile lui puteau fi comparate cu cele ale strămoşilor eroici. Şi dragostea pe care o resimţea pentru Erê şi pentru cei doi copii pe care-i născuse era întregită de visuri despre care nu îndrăznea să vorbească nimănui, căci nimeni dintre Ultimii Oameni nu le-ar fi înţeles.

Manô nu cunoştea aceeaşi ardoare. Viaţa lui rămânea simplă. Nu se gândea la trecut, şi încă mai puţin la viitor. Se bucura de scurgerea liniştită a zilelor, trăia alături de soţia sa, Arva, o viaţă la fel de nepăsătoare ca aceea a păsărilor argintii care treceau în stoluri deasupra oazei. Cum şi copiii lui din prima căsătorie se număraseră printre emigranţii primiţi la *Pământurile-Roşii* din cauza stării lor fizice şi-a sănătăţii lor, de-abia dacă-l atingea vreo melancolie sporadică când îşi amintea de distrugerea treptată a *Izvoarelor-Înalte.*

În schimb, lenta lor nimicire îl chinuia pe Targ, planorul său l-a dus adesea până la oaza natală. Căuta apă cu îndârjire. Se îndepărta de drumurile bine apărate, cutreiera întinderile primejdioase unde feromagnetalele trăiau viaţa regnurilor tinere. Împreună cu câţiva locuitori ai oazei explorase zeci de abisuri... Deşi cercetările fuseseră zadarnice, Targ nu se descuraja, propovăduia mereu că descoperirile sunt răsplata eforturilor îndârjite şi îndelungii răbdări.

IX.
Apa trecătoare

Într-o zi, întorcându-se din rătăcirile sale singuratice, Targ zări din înaltul planorului o mulţime strânsă în jurul marelui rezervor. Prin telescop a putut distinge prezenţa şefilor Apelor şi-a membrilor Marelui Consiliu, câţiva mineri apăreau la gura puţurilor de captare. Un stol de păsări a zburat în întâmpinarea planorului, prin ele, Targ a aflat cauza îngrijorării colective: izvoarele subterane păreau că vor să sece. A aterizat şi a fost de îndată înconjurat de o mulţime agitată care îşi punea toată nădejdea în el. Sângele i-a îngheţat în vine când l-a auzit pe Manô spunându-i sec:

— Apele au scăzut.

Toţi au confirmat vestea deprimantă. L-a întrebat şi pe Rem, primul Şef al Apelor, care i-a răspuns:

— Nivelul a fost verificat pe chiar malul lacului subteran. A scăzut cu şase metri.

Faţa lui Rem nu trăda nici o emoţie. Bucuria, mâhnirea, tristeţea, teama, dorinţa nu se manifestau niciodată pe buzele sale reci, şi nici în ochii lui, asemenea a două fragmente de bronz, din care abia dacă i se zărea

sclerotica. Ştiinţa lui profesională era desăvârşită: era la curent cu întreaga tradiţie a captatorilor de izvoare.

— Pânza lichidă nu este bătută în cuie, protestă Targ.

— Aşa-i! Dar fluctuaţiile normale n-au depăşit niciodată doi metri, şi nici n-au fost vreodată aşa bruşte.

— Ştii sigur că situaţia actuală a fost neaşteptată?

— Da. Au fost verificate aparatele înregistratoare. Funcţionează normal. Azi dimineaţă nu arătau nimic nou. Nivelul a început să scadă pe la amiază. Cu o cadenţă de mai mult de un metru jumătate pe oră…

Ochiul său mineral rămăsese fix, mâna lui nu schiţase nici o mişcare, de-abia dacă i se puteau vedea buzele mişcând. Ochii lui Targ îi zvâcneau ca şi inima.

— Dacă ar fi să-i credem pe scufundători, spuse Rem, nu s-a format nici o fisură nouă în fundul lacului. Răul vine de la izvoare. Putem emite trei ipoteze principale: izvoarele sunt sau înfundate, sau deturnate din calea lor, sau secate. Aşa că mai sunt speranţe.

În gura lui, cuvântul „speranţă” avea căldura unui bloc de gheaţă.

Targ mai întrebă:

— Rezervoarele sunt pline?

Rem schiţă aproape un gest:

— Da, sunt. Am dat ordin să se sape altele noi. Peste un ceas, toate energiile noastre vor fi puse în mişcare.

Poruncile lui Rem au fost îndeplinite. Puternicele utilaje ale *Pământurilor-Roşii* au început să scobească granitul. Până la apariţia primei stele, toată oaza rămase împietrită, înmărmurită.

Targ coborâse sub pământ. Până la pânza subterană, drumul era acum uşor de străbătut prin galeriile săpate de mineri, şi lipsit de orice primejdie. La lumina farurilor străjerul a contemplat situl subteran pe care-l descoperise cu ani în urmă, el, primul dintre toţi oamenii. L-a cercetat cu înfrigurare. Două izvoare asigurau umplerea lacului. Primul, la douăzeci şi şase de metri adâncime, celălalt la douăzeci şi patru.

Scufundătorii pătrunseseră pe calea unuia, dar firul celuilalt se dovedise prea îngust.

Pentru a obţine câteva informaţii suplimentare au încercat să întreprindă nişte lucrări de lărgire a accesului, o surpare neaşteptată a reînnoit temerile: forarea în locurile acelea ar fi putut provoca naşterea unor fisuri prin care apele s-ar fi pierdut…

Agrê, decanul de vârstă al membrilor Consiliului, spuse:

— Apa aceasta ne-a fost dăruită de Dezastru, fără el ne-ar fi rămas inaccesibilă. Poate că tot el i-a săpat drumul actual. Să nu întreprindem lucrări nesigure. Este de-ajuns să le ducem la bun sfârşit pe cele neapărat necesare…

Vorba lui a fost socotită înţeleaptă, şi toţi s-au resemnat să nu mai încerce pătrunderea misterului.

La căderea nopţii, scăderea nivelului a încetinit, o undă de speranţă a însufleţit oaza. Dar nici şefii Apelor nici Targ nu împărtăşeau această încredere, dacă pierderile se micşorau, asta însemna că nivelul scăzuse sub fisurile de scurgere cele mai mari. Apa conţinută acum în lac putea coborî până la patru metri şi, dacă izvoarele rămâneau inaccesibile, aceasta ar deveni, împreună cu proviziile adunate în rezervoare, *toată apa de care mai dispuneau Ultimii Oameni.*

În timpul nopţii, utilajele *Pământurilor-Roşii* au scobit fără întrerupere noi rezervoare, fără însă ca apa, dătătoare de viaţă, să înceteze a se scurge în adâncurile planetei. Dimineaţa, nivelul ei se ridica la opt metri, dar două rezervoare erau terminate şi ele au fost îndată umplute: au absorbit trei mii de metri cubi de lichid.

Umplerea lor a scăzut şi mai mult nivelul lacului, a fost descoperit orificiul primului izvor. Targ o porni pe calea lui înaintea tuturor şi-şi dădu seama că solul suferise transformări recente. Mai multe crăpături se iviseră şi stânci enorme de porfir blocau accesul, pentru moment dezastrul nu putea fi definit.

Încă o zi s-a scurs, cernită. La orele cinci ale după-amiezii, scurgerea subterană şi umplerea unui nou

rezervor au adus apele la nivelul celui de-al doilea izvor, al cărui orificiu dispăruse cu totul.

De atunci încolo, pierderile au încetat, devenea chiar zadarnic să fie grăbită construirea noilor rezervoare. Dar Rem a insistat ca lucrul să fie desăvârşit, şi timp de şase zile oamenii şi utilajele oazei şi-au continuat activitatea fără o clipă de răgaz.

La sfârşitul celei de a şasea zi, ostenit şi înfrigurat, Targ chibzuia de unul singur, aşezat în faţa locuinţei sale. O beznă de argint învăluia oaza. În depărtare, Jupiter sclipea, un corn de lună ascuţit străbătea eterul. La rândul ei, marea planetă zămislea, fără îndoială, regnuri care, după ce cunoscuseră prospeţimea tinereţii şi puterea vârstei mature, mureau încetişor, de pe urma lipsurilor şi-a temerilor.

Erê se apropie. Sub raza lunii, pletele ei erau ca o lumină blândă şi caldă. Targ a chemat-o lângă el şi a şoptit:

— Regăsisem alături de tine viaţa vremurilor de odinioară... Tu erai visul genezelor... simţindu-ţi prezenţa mai credeam în numărul infinit al zilelor. Şi-acum, Erê, dacă nu vom găsi izvoarele pierdute sau altă pânză de apă, peste zece ani Ultimii Oameni vor fi dispărut de pe planetă.

X.
Cutremurul

Şase anotimpuri s-au scurs. În speranţa de a regăsi izvoarele, şefii Apelor au poruncit săparea unor galerii nenumărate. Nici o strădanie n-a izbutit. Fisurile iluzorii sau hăurile de nepătruns le zădărniceau pe rând. Lună de lună speranţa descreştea-n suflete. Un lung atavism de resemnare le dobora, pasivitatea oamenilor părea chiar să

crească, după modelul bolilor cronice care se agravează după o remisiune. Orice credinţă a dispărut. Moartea luase în stăpânire aceste existenţe posomorite.

Cînd Marele Consiliu a decretat făptuirea primelor eutanasii, s-au găsit mai multe mii de persoane gata să dispară, în plus faţă decât o cerea legea.

Targ, Arva şi Erê nu-şi acceptau soarta, dar Manô era descurajat. Nu doar c-ar fi devenit prevăzător. Nu se gândea la viitor mai mult ca înainte, dar fatalitatea îi devenise familiară. Cînd au început eutanasiile, necesitatea dispariţiei i-a fost aşa de nesuferită încât orice energie l-a părăsit. Umbra şi lumina îi deveniră la fel de duşmănoase. A trăit într-o stare de aşteptare mâhnită şi vlăguită, dragostea lui pentru Arva se stinsese, aşa cum i se stinsese şi cea pentru propria-i persoană, nici copiii lui nu-l mai interesau, căci era convins că eutanasia avea curând să-i răpească ocrotirii lui. Îi era urât să vorbească, să asculte, petrecea zile întregi mut şi apatic. Aproape toţi locuitorii *Pământurilor-Roşii* duceau o viaţă ca a lui.

Nu se cerea îndeplinit nici un efort, căci nu mai erau multe de făcut, astfel încât energiile lâncezite nu mai erau în nici un fel stimulate. În afara câtorva straturi de plante întreţinute pentru a avea seminţe proaspete, orice altă cultură dispăruse. Nici apa rezervoarelor nu cerea vreo îngrijire: era la adăpostul evaporării şi purificată de aparate aproape perfecte. Iar cât privea înseşi izvoarele, era suficient să inspectezi indicatoarele automatizate care le supravegheau. Astfel, nimic nu mai venea să zdruncine atonia Ultimilor Oameni. Cei care erau cel mai puţin atinşi de acest marasm erau indivizi apatici, care nu iubiseră pe nimeni niciodată, şi nici măcar pe sine. Aceştia, perfect adaptabili legilor milenare, se arătau a fi de o perseverenţă monotonă, străini tuturor bucuriilor şi tuturor necazurilor. Erau dominaţi de inerţie, ea le era de ajutor împotriva depresiunii excesive şi a hotărârilor bruşte, erau produsele perfecte ale unei specii condamnate.

La polul opus, Targ şi Arva erau ajutaţi de o emotivitate superioară. Revoltaţi împotriva evidenţei, înfruntau planeta

duşmănoasă, mici vieţi arzătoare, plămădite din iubire şi speranţă, agitate de dorinţele ce le însufleţiseră pe semenii lor timp de o sută de mii de secole.

Străjerul nu renunţase la nici una din cercetările sale, întreţinea cu grijă mai multe planoare şi motrice, de asemenea, nu lăsa să se părăginească principalele planetare şi supraveghea seismografele.

Or, într-o seară, după o călătorie la fosta Devastare, Targ veghea singur în noapte. Prin metalul transparent al ferestrei zărea o constelaţie care, pe vremea Fabulelor se numea Marele Câine. Număra una dintre cele mai strălucitoare stele, un soare mult mai vast decât soarele nostru. Targ îşi înălţă spre ea dorinţele sale nepotolite. Şi-şi amintea de tot ce văzuse în ziua aceea, pe când zbura la mică înălţime, în timpul amiezii.

Se aflase deasupra unei întinderi extrem de posomorâte, unde de-abia dacă se mai înălţau câteva steiuri singuratice. Feromagnetalele îşi manifestau în toate părţile aglomerările viorii. Nu se sinchisea de ele, când, spre sud, pe o suprafaţă de un galben mai deschis, a zărit o rasă pe care n-o cunoştea încă. Indivizii care o compuneau erau de o mărime neobişnuită şi conţineau optsprezece grupe. Câţiva atingeau o lungime totală de trei metri. Targ a calculat că masa celor mai puternici trebuia să fie de cel puţin patruzeci de kilograme. Se deplasau mai uşor decât cele mai rapide dintre feromagnetalele cunoscute până atunci, de fapt, viteza lor putea să atingă o jumătate de kilometru pe oră.

— Este înspăimântător, şopti străjerul. Dacă ar pătrunde în oază, n-am fi oare învinşi? Cel mai mic gol în incintă ne-ar putea aduce într-o primejdie de moarte.

S-a cutremurat, dragostea lui nelinştită i-a dus paşii până în încăperile vecine. La lumina portocalie a unui radiant a privit extraordinarele plete luminoase ale Erei şi obrajii proaspeţi ai copiilor. Inima i se topea. Văzându-i în viaţă, nu putea concepe sfârşitul omenirii. Să fie oare cu putinţa? Tinereţea, puterea misterioasă a generaţiilor care

renăscuse în ei ca o sevă plină de vigoare, totul trebuia oare să se frângă, să dispară? Dacă o rasă îmbătrânită, încet măcinată de decadenţă ar fi ajuns la acest stadiu, aceasta i s-ar fi părut logic, dar ei? aceste trupuri aşa de frumoase, de noi, asemenea celor ale oamenilor dinaintea erei radioactive!...

Cum se întorcea, visător, în odaia lui, o zguduitură uşoară cutremură solul. Dar, de-abia percepută, ea încetă şi calmul imens a cuprins din nou oaza. Targ rămase însă atent, neliniştit. A aşteptat un timp, cu urechea întinsă, ascultând. Totul părea încremenit. Masele cenuşii ale sitului, profilate în lumina pulverizată a stelelor, se înălţau neclintite, iar în cerul de o puritate implacabilă, Vulturul, Pegas, Perseu şi Săgetătorul înscriau pe cadranul infinitului minutele trecătoare.

— Să mă fi înşelat? se întrebă străjerul. Sau să fi fost o zguduitură într-adevăr neînsemnată?

A dat din umeri, tremurând uşor. Cum putea crede că o mişcare cât de mică a Pământului ar fi fost neînsemnată? Cea mai infimă ascundea o taină ameninţătoare.

Îngrijorat, s-a dus să cerceteze seismografele. Aparatul înregistrase zguduitură – o linie uşoară, lungă de un milimetru. Aparatul II nu prevedea nici o urmare a acestui fenomen.

Targ s-a dus până la casa păsărilor, nu fuseseră păstrate decât vreo douăzeci. Toate dormeau, când străjerul aprinse lumina se treziră o clipă, înălţând capul, apoi adormiră la loc. Deci, cutremurul nu le îngrijoraseră şi nu aşteptau altul. Targ se simţi totuşi îndreptăţit să-l avertizeze pe şeful veghii. Acest bărbat, personaj nepăsător şi cu nervii vlăguiţi, nu percepuse nimic.

— Mă duc să-mi fac rondul, a declarat el... O să verificăm ceas de ceas nivelele.

Această asigurare l-a liniştit pe Targ.

XI.
Fugarii

Targ mai dormea când cineva l-a atins pe umăr. Deschizând ochii, a văzut-o pe sora sa, Arva, palidă şi cu privirea stinsă. Era semn de nenorocire. A sărit în picioare.

— Ce se întâmplă?

— Lucruri extrem de grave, răspunse tânăra femeie. Ştii doar că a fost azi noapte un cutremur, chiar tu l-ai semnalat.

— Da, un cutremur foarte uşor.

— Atât de uşor încât nimeni în afară de tine nu l-a perceput. Dar urmările lui sunt groaznice. Apa din marele rezervor a dispărut! Iar rezervorul din sud are trei mari fisuri.

Targ pălise şi el. Cu o voce răguşită întrebă:

— Nu s-au verificat nivelele?

— Ba da! Până în zori nivelele nu au variat. Apoi, deodată, marele rezervor s-a prăbuşit. În zece minute s-a dus toată apa. În rezervorul de la sud fisurile s-au declanşat acum o jumătate de ceas. Vom putea salva cel mult o treime din conţinut.

Targ stătea cu umerii aduşi şi capul plecat, părea gata-gata să se prăbuşească. A murmurat cu disperare:

— Să fi venit oare sfârşitul omenirii?

Catastrofa era totală. Toate rezervoarele de granit în afară de cele două acum distruse, fuseseră golite pentru nevoile oazei, aşa că nu mai rămăsese decât apa păstrată în bazinele de arcum. Era suficient pentru a potoli setea a cinci sau şase sute de fiinţe omeneşti timp de un an.

Marele Consiliu s-a întrunit.

A fost o adunare glacială şi aproape tăcută. Oamenii care o compuneau, cu excepţia lui Targ, ajunseseră la o stare de resemnare perfectă. Nu s-a deliberat. S-a dat citire legilor şi

rezultatelor unui calcul bazat pe date necruţătoare. De aceea, rezoluţiile au fost simple, clare, aspre.

Rem, Marele Şef al Apelor, le-a rezumat:

— Populaţia *Pământurilor-Roşii* numără azi şapte mii de persoane. Şase mii trebuie să se supună eutanasiei în chiar ziua aceasta. Cinci sute vor muri până la sfârşitul lunii. Celelalte vor dispărea treptat săptămână de săptămână, astfel încât să permită unui grup de cincizeci de persoane să supravieţuiască cinci ani... Dacă, până atunci nu vor fi descoperite noi ape, va fi sfârşitul omenirii.

Adunarea asculta, nepăsătoare. Orice altă părere era inutilă: o fatalitate nemărginită cuprinsese sufletele. Rem mai adăugă:

— Bărbaţii şi femeile care au trecut de patruzeci de ani nu trebuie să supravieţuiască. Cu excepţia a cincizeci dintre ei, toţi vor accepta azi eutanasia. În ceea ce priveşte copiii, nouă familii din zece nu vor păstra nici unul, iar celelalte doar unul. Alegerea adulţilor este făcută dinainte, este de ajuns să consultăm listele de structuri.

O înfiorare uşoară străbătu adunarea. Apoi capetele s-au înclinat în semn de supunere, mulţimea strânsă afară şi căreia undiferele îi aduseseră la cunoştinţă desfăşurarea deliberării, tăcea. Doar pe feţele celor mai tineri apăruse o umbră de melancolie.

Dar Targ nu se resemna. S-a întors în grabă acasă unde Arva şi Erê îl aşteptau, tremurând. Îşi strângeau copiii în braţe, emoţia le însufleţea, o emoţie tânără şi tenace, izvor al vieţii de demult, şi al viitorului infinit.

Lângă ele, Manô dormita. Tulburarea lor nu-l surprinsese decât preţ de o clipă... Fatalismul îi împovăra umerii ca o stâncă.

La vederea lui Targ, Arva a strigat:

— Nu vreau!... Nu vreau!... Nu trebuie să murim aşa!

— Ai dreptate, îi răspunse Targ. Vom înfrunta nenorocirea.

Manô ieşi din toropeala lui pentru a protesta:

— Şi ce-o să faceţi? Moartea este mai apropiată decât dacă am fi de o sută de ani!

— N-are a face! strigă Targ. Plecăm!

— Pământul este duşmănos oamenilor! O să muriţi în chinuri. Aici, cel puţin, sfârşitul va fi blând.

Targ nu-l mai asculta. Urgenţa acţiunii îl absorbise: trebuiau să fugă înainte de miezul zilei, ora fixată pentru sacrificiu.

După ce a inspectat cu Arva planoarele şi motricele, a ales pe cele mai potrivite, apoi a repartizat în ele proviziile de apă şi hrană pe care le avea, în timp ce Arva înmagazina energia. Lucrau repede. Nu bătuse de nouă când terminară totul.

L-au regăsit pe Manô căzut din nou în toropeală. Erê adunase hainele necesare.

— Manô, spuse el, prinzându-şi cumnatul de umăr, plecăm, hai cu noi!

Manô dădu încet din cap.

— Nu vreau să pier în Deşert! a declarat.

Arva l-a îmbrăţişat cu toată puterea iubirii ei. Astfel trezită, dragostea lui îl însufleţi o clipă. Dar inevitabilul îl copleşi de îndată.

— Nu vreau! a spus.

Toţi l-au implorat – mult timp. Targ a încercat chiar să-l ia cu de-a sila, dar Manô le-a rezistat cu puterea de nebiruit a inerţiei.

Cum ora înainta, au fost descărcate proviziile din cel de-a! patrulea planor şi, după noi şi zadarnice rugăminţi, Targ a dat semnalul de plecare. Avioanele s-au ridicat în soare, Arva a aruncat o ultimă privire spre casa unde soţul ei aştepta eutanasia, apoi, izbucnind în plâns, a pornit spre singurătăţile nemărginite.

XII.
Oazele ecuatoriale

Targ se îndrepta spre oazele ecuatoriale, toate celelalte deveniseră lăcaşuri ale morţii.

În timpul explorărilor sale vizitase *Dezolarea, Izvoarele-Înalte, Marea-Viroagă*, *Nisipurile-Albastre, Oaza luminoasă* şi *Valea-de-Sulf,* mai conţineau ceva hrană dar nici o picătură de apă. Doar în cele două *Ecuatoriale* mai existau ceva rezerve. La cea mai apropiată, *Ecuatoriala Dunelor,* situată la patru mii cinci sute de kilometri, puteau ajunge în dimineaţa zilei următoare.

Călătoria a fost îngrozitoare, Arva se gândea numai la moartea lui Manô. Cînd soarele fu la nămiezi, a scos un ţipăt de jale: era ora eutanasiei! Niciodată nu avea să mai revadă omul cu care împărtăşise aventura duioasă a iubirii.

Pustiul îşi întindea nemărginirea. Pentru ochii omeneşti, Pământul murise în chip înfricoşător. Totuşi, cealaltă viaţă se înmulţea, îşi trăia vârsta genezei. O puteai vedea mişunând pe câmpii şi pe colnice, de temut şi de neînţeles. Uneori, Targ o detesta alteori, o simpatie sfioasă se trezea în sufletul său. Nu exista oare, vreo analogie misterioasă, ba chiar o nedesluşită frăţie între aceste fiinţe necunoscute şi oameni? Aceste două regnuri erau sigur mai apropiate unul de celălalt decât erau fiecare în parte de mineralul inert. Cine ştie dacă nu cumva conştiinţele lor, cu timpul, nu s-ar fi înţeles!

Copleşit de aceste gânduri, Targ oftă. Şi planoarele continuau să despice oxigenul albastru, în drum spre un necunoscut atât de înspăimântător încât singuraticii călători simţeau cum îi se încrâncenează pielea pe trup.

Ca să se pună la adăpostul oricărei surprize, au hotărât să se oprească încă înainte de căderea serii. Targ a ales un platou în vârful unui deal, unde nu se vedeau decât puţine feromagnetale ce puteau fi îndepărtate cu uşurinţă. Chiar în centrul platoului se înălţa o stâncă din porfir verde, cu

scobituri comode. Planoarele au aterizat, au fost priponite cu frânghii de arcum. Altminteri, cum erau bine concepute, din substanţe de o mare rezistenţă, erau aproape invulnerabile.

Pe stâncă şi în vecinătatea ei nu se aflau decât câteva grupe de feromagnetale dintre cele mai mici. Au fost expulzate într-un sfert de ceas, şi tabăra a putut fi organizată.

După o masă compusă din gluten concentrat şi hidrocarburi esenţiale, fugarii au aşteptat căderea nopţii. Câte alte fiinţe, asemănătoare lor cunoscuseră, în oceanul imens al vârstelor, disperări analoge? Pe vremuri, când familiile rătăceau singuratice, înarmate doar cu ciomege de lemn şi unelte grosolane din piatră, câte asemenea nopţi nu s-au scurs în care bietele fiinţe omeneşti tremurau de foame, de frig şi de groază, la apropierea leilor sau a apelor dezlănţuite! Mai târziu, numeroşi naufragiaţi şi-au strigat mâhnirea pe insule pustii sau la adăpostul stâncilor unor maluri ucigaşe, călători de tot felul s-au pierdut în sânul pădurilor carnivore sau în mlaştini. Nenumărate au fost dramele disperării!... Dar toţi aceşti nenorociţi se aflau în faţa unei existenţe fără limite pe când Targ şi ai lui nu aveau în faţa lor decât moartea!

— Şi totuşi, gândea străjerul privind copiii Erêi şi ai Arvei, acest grup plăpând conţine energia necesară pentru a reface o omenire!...

A gemut. Stelele polului se roteau pe pista lor îngustă, feromagnetalele sclipeau, fosforescente, în câmpie. Multă vreme, Targ şi Arva s-au lăsat cuprinşi de visuri amare, veghind lângă familiile lor adormite.

A doua zi au ajuns la *Ecuatoriala Dunelor.* Se întindea în mijlocul unui deşert de nisip pe care milenarele scurse îl întăriseră. La aterizare, inimile lor îngheţară, i-au întâmpinat cadavrele celor care, ultimii, acceptaseră eutanasia şi care zăceau acolo, neîngropate. Mulţi ecuatorieni hotărâseră să moară sub cerul liber şi puteau fi zăriţi printre dărâmături, nemişcaţi, împietriţi în somnul lor

veşnic. Aerul uscat şi foarte curat, îi mumificase. Ar fi putut rămâne astfel un timp nelimitat, martori supremi ai sfârşitului oamenilor…

Un spectacol mai ameninţător a spulberat mâhnirea fugarilor: feromagnetalele mişunau. Coloanele lor violete unduiau pretutindeni şi toţi erau foarte mari.

— Nu staţi pe loc! strigă Targ neliniştit.

N-avea nevoie să insiste. Arva şi Erê cunoşteau primejdia, au plecat cu copiii în timp ce Targ studia locurile. Oaza nu suferise decât schimbări neglijabile. Uraganele dislocaseră câteva locuinţe şi răsturnaseră un mic număr de planetare şi undifere, dar cea mai mare parte a maşinilor şi a generatoarelor de energie erau probabil intacte. Rezervoarele de arcum, mai ales, îl preocupau pe străjer. Erau doar două, şi funcţionaseră până în ultima clipă, ştia unde se află.

S-a apropiat de ele neîndrăznind întâi să le atingă, inima lui bătea, înfricoşată. În sfârşit, s-a decis.

— Intacte! a strigat el, cutremurat… Avem apă pentru doi ani. Acum, să căutăm un adăpost!

După multe cercetări, a găsit o limbă de pământ potrivită, nu departe de incintă, înspre apus. Nu se aflau acolo decât puţine feromagnetale: astfel încât o barieră protectoare putea fi repede construită. Mai erau în picioare şi două locuinţe spaţioase, cruţate de meteori.

Targ şi Arva au cercetat-o pe cea mai mare. Mobilele şi instrumentele păreau solide, acoperite doar de un strat subţire de praf, peste tot dăinuia o prezenţă subtilă. Intrând într-una din camere, i-a copleşit tristeţea: pe un pat din arcum, două fiinţe omeneşti zăceau, întinse una lângă alta. Targ şi Arva au contemplat un timp aceste forme liniştite, până nu demult însufleţite în care tresărise bucuria şi durerea… Alţii ar fi văzut în ele o lecţie de resemnare, dar ei, plini de amărăciune şi oroare, se încordau pentru luptă.

Au îndepărtat cadavrele, apoi, după ce au adăpostit pe Erê şi pe copii, au expulzat câteva grupe de feromagnetale. În sfârşit şi-au luat prima masă pe pământul necunoscut.

— Curaj! şopti Targ. A fost o clipă în adâncimea Veşniciei când nu a existat decât un singur cuplu de oameni, din acesta a descins toată specia noastră! Noi suntem mai tari ca acest cuplu. Căci, dacă ar fi pierit, umanitatea pierea şi ea. Aici, însă, câţiva pot pieri fără ca să fie distrusă orice speranţă.

— Da, oftă Erê, dar apa acoperea Pământul!

Targ o privi cu dragoste nemărginită.

— Am găsit o dată apă! spuse el încet. O să mai găsim.

Rămase nemişcat, cu ochii parcă orbiţi de un vis lăuntric. Dar, trezindu-se:

— În timp ce organizaţi locuinţa, mă duc să văd ce posibilităţi ne oferă oaza!

A străbătut-o în toate sensurile, şi-a evaluat proviziile lăsate de ecuatoriali, s-a asigurat că generatoarele de energie, maşinile, planoarele, planetarele şi undiferele funcţionau corect. Toată zestrea industrială a Ultimilor Oameni se afla acolo, gata să înlesnească o renaştere. De altfel, Targ adusese de la *Pământurile-Roşii* cărţile sale tehnice şi analele, bogate în noţiuni şi amintiri. Prezenţa feromagnetalelor îl tulbura. În câteva zone se aflau în mase primejdioase: era suficient să te opreşti câteva minute ca să le simţi prezenţa nedesluşită.

— Dacă vom avea o descendenţă, gândea străjerul, lupta va fi aprigă!

Tot explorând, a ajuns la extremitatea sudică a Ecuatorialei.

Acolo s-a oprit, hipnotizat: pe un câmp unde, odinioară, creşteau cereale, zărise acele feromagnetale de mari proporţii pe care le descoperise în singurătate, lângă *Izvoarele-Înalte.* Inima i s-a strâns. Un fior de gheaţă i-a trecut pe spate.

XIII.
Răgazul

Anotimpurile se scurseră spre hăul veşnic. Targ şi ai lui continuau să trăiască. Lumea vastă îi împresura, ameninţătoare. Şi în trecut, când locuiau pe *Pământurile-Roşii,* îndurau melancolia deserturilor care anunţau sfârşitul Oamenilor. Dar, pe atunci, mii de semeni se aflau alături de ei în adăpostul suprem. Acum, disperarea era mai mare. De la un pol la altul al globului pământesc, pe toate întinderile, în toţi munţii, fiecare fărâmă a planetei le era duşmănoasă, în afara celeilalte oaze unde eutanasia distrugea treptat şi iremediabil fiinţa care pierduse orice speranţă.

Împrejmuiseră terenul ales cu o incintă proteguitoare, consolidaseră rezervoarele de apă, adunaseră şi adăpostiseră proviziile. Targ străbătea adesea cu Erê sau cu Arva întinderile pustiite. În căutarea lui înfrigurată după apa dătătoare de viaţă, adunase de peste tot materii hidrogenate. Erau rare, hidrogenul, care se degajase în cantităţi uriaşe pe timpurile puterii omeneşti şi la epoca în care se încercase să se înlocuiască apa naturii prin apă industrială, dispăruse aproape în întregime. Judecând după anale, cea mai mare parte se descompusese în protoatomi şi se răspândise în spaţiile interplanetare. Cealaltă fusese antrenată, în urma unor reacţii prost definite, la adâncimi inaccesibile.

Totuşi, Targ recolta destule substanţe utile pentru a putea spori considerabil proviziile sale de apă. Dar aceasta nu constituia decât un expedient.

Feromagnetalele, mai ales, îl preocupau pe Targ. Prosperau. Aceasta însemna că exista sub oază, la o mică adâncime, o rezervă de fier uman considerabilă. Solul şi câmpia din jur acopereau un oraş mort. Or,

feromagnetalele atrăgeau fierul subteran la o distanţă cu atât mai mare cu cât ele însele erau mai mari. Aceşti ultimi veniţi, terţiarii, cum îi botezase Targ, puteau, cu condiţia să nu-şi precupeţească timpul, să-l aspire de la mai mult de opt metri. În plus, deplasările metalului deschideau în Pământ, încetul cu încetul, breşe mari prin care terţiarii reuşeau să se strecoare. Celelalte feromagnetale determinau efecte analoge, dar incomparabil mai slabe. De altfel, nu coborau niciodată în adâncimi mai mari de doi sau trei metri. Pentru terţiari, Targ şi-a dat repede seama că puterea lor de penetraţie era aproape nelimitată: coborau atât de departe cât o permiteau fisurile.

Au trebuit să ia măsuri speciale pentru a-i împiedica să mineze solul în locul unde locuiau cele două familii. Maşinile au săpat galerii sub incintă, ai căror pereţi au fost căptuşiţi cu arcum şi placaţi cu bismut. Coloane de ciment granitic, plasate pe stâncă, au asigurat soliditatea bolţilor. Această lucrare imensă a durat câteva luni, puternicele generatoare de energie, maşinile suple şi subtile, au permis executarea ei fără osteneală. După calculele lui Targ şi ale Arvei, trebuiau să reziste timp de treizeci de ani la toate încercările distrugătoare ale terţiarilor, chiar în ipoteza în care înmulţirea acestora ar fi fost mult sporită.

XIV.
Eutanasia

Or, după trei ani, graţie ajutorului furnizat de corpurile hidrogenate, provizia de apă nu prea descrescuse. Proviziile de hrană rămăseseră şi ele abundente, putând fi suplinite şi din rezervele aflate în celelalte oaze părăsite. Dar nu descoperiseră nici o urmă de izvor, deşi Targ şi Arva

cercetaseră neobosiţi *Deşertul,* chiar şi la distanţe foarte mari.

Soarta *Pământurilor-Roşii* tulbura sufletul refugiaţilor. Adesea, unul sau altul, lansase un apel în marele planetar. Nimeni nu le răspunsese. Fratele şi sora zburaseră uneori până aproape de oază dar, de frica legii necruţătoare, nu îndrăzniseră să aterizeze, mulţumindu-se să se rotească în jurul ei. Nici un locuitor nu păruse a se sinchisi de prezenţa lor. Văzuseră astfel că eutanasia îşi îndeplinea lucrarea: muriseră mai multe persoane decât fusese stabilit. La treizeci de luni de la marea catastrofă abia dacă mai rămăseseră vreo douăzeci de locuitori.

Într-o dimineaţă de toamnă, Arva şi Targ au întreprins o călătorie mai lungă. Voiau să urmeze şoseaua dublă ce lega din timpuri străvechi *Ecuatoriala Dunelor* de *Pământurile-Roşii.* În drum, Targ avea să se abată spre o regiune care îi atrăsese atenţia în timpul unei alte croaziere. Arva urma să-l aştepte într-unui din releele-refugii. Puteau comunica uşor, căci Targ avea la el un undifer mobil care primea şi transmitea vocea la mai mult de o mie de kilometri. Legătura cu Erê şi cu copiii se făcea şi ea fără greutate, căci toate planetarele oazelor şi releelor fuseseră întreţinute şi funcţionau perfect.

Nici o primejdie n-o ameninţa pe Erê în afara celor mai presus de energia omenească şi care ar fi fost aceleaşi chiar şi în prezenta lui Targ şi a Arvei. Copiii crescuseră, înţelepciunea lor, precoce ca cea a Ultimilor Oameni, nu era prea diferită de cea a adulţilor. Cei mai mari, un băiat al lui Manô, o fată a lui Targ, ştiau perfect să se servească de energii şi de aparate. În lupta împotriva războiului orb al feromagnetalelor dovedeau iscusinţa unor adulţi. Un atavism sigur îi sfătuia. Totuşi, în ajun, Targ petrecuse ore în şir inspectând enclava familială şi împrejurimile. Totul era normal.

Înaintea plecării, cele două familii s-au adunat în jurul planoarelor. A fost, ca înaintea tuturor marilor despărţiri, o clipă impresionantă. În lumina orizontală, micul grup

reprezenta toată speranţa omenirii, toată voinţa de a trăi, toată vechea energie a mărilor, a pădurilor, a savanelor şi-a oraşelor, căci acolo, pe *Pământurile-Roşii,* cei care mai trăiau nu mai erau decât fantome. Targ şi-a privit copiii şi pe cei ai Arvei cu o dragoste neţărmurită. Erê îi dăruise şi fiicei sale lumina raselor blonde. Câtă prospeţime emana din ele!... Ce legende adânci şi duioase!...

Şi ceilalţi, în ciuda feţelor arămii şi-a ochilor de antracit, erau de o tinereţe încântătoare – aveau privirea arzătoare a lui Targ, aptitudinea la fericire a lui Manô.

— A! exclamă Targ, ce rău îmi pare că vă părăsesc! Dar ar fi mult mai primejdios să plecăm cu toţii deodată.

Toţi ştiau, chiar şi copiii, că salvarea rasei lor se găsea pe undeva departe, în vreun colţ tainic al pustietăţilor. Şi mai ştiau că oaza, centrul existenţei lor, trebuia să fie ocupată în permanenţă.

— Să mergem! spuse în sfârşit Targ.

Fiorul subtil al energiilor a fremătat în aripile planoarelor. S-au ridicat şi s-au pierdut în dimineaţa de sidef şi de safir. Erê le-a văzut dispărând în zare. A oftat. Cînd Targ şi Arva lipseau, fatalitatea părea să atârne mai greu asupra ei. Tânăra femeie cercetă oaza cu ochi temători, şi fiecare mişcare a copiilor o neliniştea. Lucru straniu! Spaimele ei evocau pericole care nu mai aveau fiinţă în lumea lor. Nu se temea nici de minerali, nici de feromagnetale, se temea să vadă ivindu-se oameni necunoscuţi, oameni veniţi din străfundurile imensităţii locuibile... Şi această stranie amintire izvorâtă din străfundurile străvechiului instinct omenesc o făcea uneori să surâdă, dar o şi înfiora alteori, mai ales când înserarea îşi lăsa vălurile negre peste *Ecuatoriala Dunelor.*

Targ şi Arva spintecau văzduhul cu o repeziciune vertiginoasă. Le plăcea viteza. Toate călătoriile făcute nu stinseseră în sufletul lor bucuria de a sfida spaţiul. Li se părea că astfel reuşeau să înfrângă planeta duşmănoasă. Vedeau apropiindu-se câmpiile sinistre şi stâncile sălbatice, munţii voiau să se arunce asupra lor şi să-i distrugă. Dar,

cu un simplu gest, îşi ridicau aparatul, zburând deasupra hăurilor şi-a piscurilor haine. Înspăimântătoare, flexibile, supuse, energiile îşi cântau încetişor imnurile, muntele rămânea în urmă şi planoarele uşoare coborau iar spre deşerturile unde evoluau feromagnetalele, creaturi întârziate şi greoaie. Ce nevolnice şi derizorii păreau! Dar Targ şi Arva le cunoşteau puterea ascunsă. Ele erau învingătoarele. Timpul se aşternea în faţa lor, lucra în favoarea lor şi totul se potrivea cu voinţa lor neînţeleasă. Într-o zi, descendenţii lor aveau să producă şi ei cugetări admirabile şi să utilizeze energiile miraculoase.

Targ şi Arva hotărâră să meargă întâi până la *Pământurile-Roşii.* Sufletul lor îi împingea spre ultimul adăpost al semenilor lor, într-o dorinţă pasionată în care intra teamă şi disperare, o dragoste neţărmurită şi întristată. Atâta vreme cât mai existau acolo oameni, mai dăinuia nu se ştie ce făgăduinţă duioasă şi subtilă. Când vor fi dispărut, planeta avea să le pară şi mai lugubră, pustiurile mai hidoase şi atotcuprinzătoare.

După o scurtă noapte petrecută într-una din staţiile-releu, călătorii stătură de vorbă prin undifere cu Erê şi cu copiii, nu atât ca să se liniştească cât pentru a se regăsi alături de familia lor. Apoi s-au îndreptat către oază. Au ajuns pe la amiază.

Părea neschimbată. Aşa cum o părăsiseră, aşa le apărea în lentilele ocularelor. Locuinţele de arcum străluceau în soare, intacte, platformele undiferelor, hangarele motricelor şi-ale planoarelor, transformatoarele de energie, maşinile colosale sau delicate, aparatele care scoteau pe vremuri apa din măruntaiele Pământului şi câmpurile unde crescuseră ultimele plante... Peste tot dăinuia imaginea puterii şi subtilităţii umane. La primul semnal forţe nemăsurate puteau fi dezlănţuite, apoi aservite, puteau fi înfăptuite lucrări imense. Câte resurse erau acum zădărnicite, rămânând la fel de inutile ca pâlpâirea unei raze în eterul infinit! Neputinţa omului era parte din structura lui: născut o dată cu apa, dispărea o dată cu ea.

Timp de câteva minute, planoarele au zburat deasupra oazei. Părea pustie. Nici un om, nici o femeie, nici un copil nu se zăreau în pragul locuinţelor, pe drumuri sau prin câmpurile în paragină. Şi această singurătate îngheţa inimile piloţilor.

— Să fi murit cu toţii? şopti Arva.

— Poate! răspunse Targ.

Planoarele au coborât până foarte aproape de acoperişuri şi de platformele planetarelor. Peste tot domnea tăcerea şi nemişcarea unei necropole. Aerul, adormit, nu reuşea să răscolească nici praful, doar cetele de feromagnetale unduiau încet.

Targ s-a hotărât să coboare pe o platformă şi a pus în mişcare transmiţătorul unui undifer, o chemare puternică a răsunat din pâlnie în pâlnie.

— Oameni! a strigat deodată Arva.

Targ şi-a reluat zborul. A văzut apărând doi bărbaţi în pragul unei locuinţe şi s-a codit timp de câteva minute să le vorbească. Deşi locuitorii oazei nu mai formau decât un grup nevolnic, Targ cinstea în persoanele lor Specia şi respecta Legea. I se întipărise în fiecare din fibre, o socotea profundă ca însăşi viaţa, de temut şi tutelară, infinit de înţeleaptă, inviolabilă. Şi, de vreme ce-l exila definitiv de pe *Pământurile-Roşii,* el i se supunea necondiţionat, de aceea vocea i-a tremurat când s-a adresat celor care tocmai se iviseră:

— Câte persoane în viaţă mai sunt în oază?

Cei doi bărbaţi şi-au ridicat spre el feţele palide pe care se putea citi o seninătate stranie. Apoi, unul dintre ei a răspuns:

— Mai suntem cinci… Diseară vom fi izbăviţi.

Străjerul simţi cum i se strânge inima. Recunoştea în privirile lor lucirea euforică a eutanasiei.

— Putem să aterizăm? întrebă el umil. Legea ne-a exilat.

— Nu mai există lege! şopti al doilea bărbat. A încetat din clipa în care am acceptat marea vindecare…

Atrase de zgomotul vocilor, alte trei persoane apărură, doi bărbaţi şi o femeie tânără. Toţi priveau planoarele cu un fel de extaz.

Targ şi Arva au aterizat.

A urmat o scurtă tăcere. Străjerul îi cerceta avid, erau ultimii dintre semenii lui. Moartea îi cuprinsese, nici un leac nu ar mai fi putut combate otrava desfătătoare a eutanasiei.

Femeia, foarte tânără, era de departe cea mai palidă dintre toţi. Ieri, mai purta în ea germenii viitorului, azi era mai bătrână decât o centenară. Şi Targ a exclamat:

— De ce v-aţi grăbit să muriţi? Vi s-a terminat apa?

— Ce ne pasă de apă? şopti femeia. Pentru ce să mai trăim? Pentru ce au trăit strămoşii noştri? O nebunie de neînţeles i-a făcut să se împotrivească, timp de milenare, hotărârilor naturii. Au vrut să se perpetueze într-o lume care nu mai era a lor. Au acceptat o existenţă umilitoare... doar pentru a nu dispare. Nu înţeleg cum de-am putut şi noi să le urmăm exemplul nefast!... Este atât de plăcut să mori!

Vocea-i era înceată şi pură. Cuvintele pe care le rostea îl răneau adânc pe Targ. Fiecare atom al cărnii sale se revolta împotriva unei astfel de resemnări. Şi bucuria paşnică ce strălucea pe faţa celor sortiţi pieirii îi rămânea de neînţeles. Totuşi, n-a replicat. Cu ce drept ar fi încercat să adauge chiar şi un strop de amărăciune sfârşitului lor, de vreme ce acesta nu mai putea fi împiedicat?... Tânăra femeie îşi închidea încet ochii. Firava ei exaltare se stingea, suflul i se oprea încetişor, rezemându-se de un zid din arcum, a repetat:

— Ce plăcut este să mori!

Unul dintre bărbaţi şopti la rândul său:

— Mântuirea este aproape!

Apoi toţi rămaseră în aşteptare. Tânăra femeie se întinsese pe jos. Abia mai răsufla. O paloare crescândă îi cuprinsese obrajii. A deschis o ultimă dată ochii şi i-a privit pe Targ şi pe Arva cu o dragoste plină de compătimire:

— Doar nebunia vă mai împinge să nu renunţaţi la suferinţă! a murmurat ea.

Şi-a ridicat mâna, apoi a lăsat-o încet să cadă. Buzele i-au tremurat uşor. Un ultim fior i-a străbătut carnea. Apoi, trupul i s-a destins şi s-a stins la fel de paşnic ca mica stea aprinsă în zare.

Tovarăşii ei o priveau toţi patru cu o linişte fericită.

Unul a murmurat:

— Viaţa nu a fost niciodată demnă să fie râvnită... Chiar atunci când Pământul îşi dăruia puterea oamenilor...

Îngroziţi, Targ şi Arva au tăcut îndelung. Apoi, au acoperit cu pioşenie pe cea care, ultima, însemnase Viitorul *Pământurilor-Roşii.* Dar nu au avut curajul să stea cu ceilalţi. Moartea lor apropiată şi de neînlăturat îi umplea de groază.

— Hai, Arva, să plecăm! spuse Targ încet.

— Astăzi, spuse el apoi, în timp ce planorul lui zbura alături de cel al Arvei... am rămas într-adevăr, noi şi ai noştri, ultima şansă a speciei omeneşti.

Arva îşi întoarse spre el faţa acoperită de lacrimi:

— Totuşi, şopti ea, era o mare consolare să ştii că mai trăiau oameni pe *Pământurile-Roşii.* Gândul acesta m-a liniştit adesea... Şi-acum, acum!...

Întinsese mâna spre întinderea necruţătoare şi spre munţii duşmănoşi dinspre occident. A scos un strigăt de renunţare:

— Totul s-a sfârşit, frate!

Şi Targ îşi plecase capul. Dar în faţa durerii a reacţionat, a strigat, cu priviri scăpărătoare:

— Numai moartea îmi poate distruge speranţa...

Multe ore de-a rândul au zburat planoarele de-a lungul liniei drumului. Cînd s-a ivit în zare pământul care-l atrăgea pe Targ, au încetinit. Arva a ales releul unde voia să-l aştepte. Apoi, după ce planetarul i-aduse mângâierea vocilor Erêi şi-a copiilor, străjerul a pornit singur spre marile singurătăţi. Cunoştea puţin regiunea, pe o arie de aproximativ o mie două sute de kilometri, în jurul şoselei părăsite.

Cu cât înainta, cu atât priveliştea devenea mai haotică. A apărut un lanţ de dealuri, apoi, din nou, o câmpie ciopârţită. Acum, Targ zbura în necunoscut. A coborât de mai multe ori până la nivelul solului, un fel de beţie îl împingea tot înainte.

Un imens zid roşcat i-a închis o clipă zarea. A trecut peste el şi a zburat deasupra hăurilor. Abisuri i se deschideau sub aripi, abisuri de beznă, cu adâncuri fără de sfârşit. Peste tot se vedeau urmările unor convulsii uriaşe, munţi întregi se prăbuşiseră, alţii se răsuceau, chinuiţi, gata să se prăvale în golul înfricoşător. Planorul s-a rotit deasupra priveliştii impresionante. Cele mai multe abisuri erau atât de largi încât planoarele ar fi putut să coboare într-însele cu zecile deodată.

Targ şi-a aprins luminile şi a început explorarea la întâmplare. S-a angajat întâi într-o deschizătură din partea de jos a falezei, lumina părea să se dizolve pentru a atinge fundul care n-avea ieşire.

Un nou hău apăru, mai propice aventurii. Câteva galerii se cufundau în pământ. Targ le-a explorat în zadar.

A treia încercare a fost ameţitoare. Planorul a coborât la mai mult de două mii de metri înainte de a atinge pământul. Fundul acestui abis imens forma un trapez a cărui latură mică măsura doi hectometri. În toate părţile, se deschideau peşteri, l-a trebuit o oră ca să le parcurgă. În afară de două, toate erau limitate de pereţi intacţi. Acelea, însă, comportau numeroase fisuri, dar prea înguste pentru a permite trecerea unui om.

— N-are a face! şopti Targ, în clipa în care se pregătea să părăsească a doua peşteră… O să mă întorc…

Deodată simţi o senzaţie stranie, asemănătoare cu cea care-l copleşise cu zece ani în urmă, în seara marelui dezastru. Scoase iute higroscopul, înfrigurat, îi privi acul, apoi scoase un ţipăt de triumf: *în peşteră erau vapori de apă.*

XV.
Dispariţia enclavei

Multă vreme, Targ a înaintat în penumbră. Gândurile îi erau confuze, dar o bucurie nemărginită îi răscolea carnea. Cînd şi-a mai revenit, şi-a zis:

— Nu avem altceva de făcut, ca să ajungem la apa misterioasă trebuie sau să găsim o altă cale sau să croim una, este o chestiune de timp sau de muncă. În prima ipoteză, prezenţa Arvei mi-ar fi foarte necesară. În a doua, ar trebui să ne întoarcem la *Ecuatoriala Dunelor* şi să aducem aparatele necesare pentru a capta energia şi a rupe granitul.

Astfel cugetând, tânărul se urcase în planor şi-o pornise, rotindu-se pentru a ieşi din fundul abisului. Două minute mai târziu se afla iar la suprafaţă şi, fără altă zăbavă, orientându-şi undiferul mobil, a lansat o chemare.

Nu i-a răspuns nimeni.

Mirat, a intensificat puterea undelor. Receptorul a rămas mut. Îngrijorat, Targ a lansat un apel circular care, succesiv, se îndrepta în toate direcţiile. Cum tăcerea persista, a început să se teamă de vreo circumstanţă neplăcută. Trei ipoteze erau posibile: se produsese un accident, Arva părăsise refugiul sau, în sfârşit, adormise.

Înainte de a lansa un ultim apel, exploratorul şi-a determinat poziţia cu o precizie minuţioasă. Apoi a intensificat la maximum puterea undelor. Ele aveau să zguduie pâlniile receptoarelor cu o putere pe care, chiar adormită, Arva ar fi trebuit să o audă... Nici de data aceasta n-a primit nici un răspuns.

Tânăra femeie părăsise deci refugiul. Desigur, nu o făcuse fără vreun motiv grav. Trebuia să se întoarcă repede, cât mai repede.

A sărit în planor şi şi-a luat zborul cu maximum de viteză.

În mai puţin de trei ore a parcurs o mie de kilometri. În sfârşit a văzut releul apărând în ocularul lunetei, apoi precizându-şi contururile. Era pustiu! Şi nimeni în jur. Arva se îndepărtase? Dar unde se dusese? Şi de ce? Nu putea fi foarte departe, căci planorul ei mai era acolo...

Ultimele minute s-au scurs cu o încetineală de nesuferit, i se părea că nu înainta, ochii i se împăienjeneau...

În sfârşit, a ajuns. A aterizat în mijloc, şi-a fixat aparatul de sol şi s-a năpustit spre releu... Arva zăcea de cealaltă parte a drumului, rezemată de taluzul vertical – din cauza căruia nu o văzuse. A scos un geamăt înăbuşit: era la fel de palidă ca femeia care murise, cu câteva zile mai înainte pe *Pământurile-Roşii.* Îngrozit, Targ văzu mişunând în jurul ei o mulţime de feromagnetale, terţiari de o mărime considerabilă...

În grabă şi-a fixat scara de arcum, apoi a coborât până la tânăra femeie, a ridicat-o, a săltat-o pe umăr şi-a urcat înapoi la adăpost.

Nu se mişcase, trupul îi era inert şi Targ, îngenuncheat, se străduia să-i audă inima bătând. Zadarnic. Misterioasa energie care ritmează viaţa părea să se fi pierdut.

Tremurând, străjerul apropie higroscopul de buzele ei. Delicatul instrument a înregistrat ceea ce auzul nu putuse descoperi: Arva nu pierise!

Dar leşinul ei era atât de adânc, slăbiciunea atât de mare încât putea să moară din clipă în clipă.

Cauza răului părea clară: se datora, dacă nu în întregime, cel puţin în bună parte acţiunii feromagnetalelor. Paloarea Arvei arăta o pierdere excesivă de hemoglobină.

Din fericire, Targ nu călătorea niciodată fără instrumentele, stimulentele şi remediile tradiţionale. I-a injectat, la un interval de câteva minute, două doze dintr-un întăritor eficace. Inima prinse din nou să bată, deşi foarte slab, buzele Arvei şoptiră:

— Copiii... Pământul...

Apoi căzu într-un somn adânc pe care Targ ştia că nu poate şi că nu trebuie să-l combată, somn indispensabil şi reparator, în timpul căruia, din trei în trei ore, avea să-i

injecteze câteva miligrame de „fier organic”. Aveau să se scurgă cel puţin douăzeci şi două de ore înainte ca Arva să poată suporta o scurtă trezire. N-are a face! Grija lui cea mai mare dispăruse. Cunoscând sănătatea de fier a sorei sale, Targ nu se temea de urmări. Totuşi, era nervos. Căci, de fapt, întâmplarea n-avea explicaţie. Ce căuta Arva de cealaltă parte a taluzului? Era vigilentă şi îndemânatică, cum de fusese cu putinţă să cadă? Era posibil, dar nu probabil.

Ce era de făcut? Să stea aici până avea să se întremeze? Îi vor trebui cel puţin două săptămâni până să se restabilească complet. Mai bine să se întoarcă la *Ecuatoriala Dunelor.* Doar nu-l zorea nimic. Aventura pe care o pornise nu putea fi terminată în câteva zile.

S-a întors la Marele Planetar şi a dezlănţuit undele de apel. Ca la ieşirea din abis, n-a primit nici un răspuns. L-a cuprins o tulburare groaznică. A repetat semnalele, dându-le la maximum de intensitate. Era clar că Erê şi copiii nu puteau, dintr-un motiv necunoscut, să-l audă sau să-i răspundă. Cei doi termeni ai alternativei erau la fel de neliniştitori! Exista, fără doar şi poate, o legătură între accidentul Arvei şi tăcerea planetarului.

O spaimă îngrozitoare îl cuprinsese pe tânăr... Picioarele îi tremurau şi a trebuit să se sprijine de suportul Marelui Planetar nefiind în stare să ia vreo hotărâre. În cele din urmă şi-a revenit, regăsindu-şi toată dârzenia, a controlat cu atenţie îngrijorată organele planorului său, a legat-o pe Arva de unul din scaune şi şi-a luat zborul.

A fost o călătorie cumplită. Nu s-a oprit decât o singură dată, în amurg, pentru a mai încerca un apel. Cum nimeni nu i-a răspuns, a învelit-o pe Arva într-o pătură din siliciu lânos şi i-a injectat o nouă doză de stimulent, mai puternică decât prima. Era aşa de amorţită, încât abia dacă a tresărit.

Toată noaptea, planorul a despicat bezna înstelată. Frigul fiind prea aspru, Targ a ocolit muntele Schelet. Două ore înaintea zorilor, au apărut şi constelaţiile australe. Inima călătorului bătea mai tare când privea când la Crucea Sudului, când la acel astru strălucitor, vecin bun cu Soarele,

a cărui lumină călătoreşte trei ani pentru a atinge Pământul. Ce frumos trebuia să fi fost cerul când fiinţe tinere îl priveau printre frunzişul copacilor sau când norii argintii îşi adăugau făgăduinţa lor de abundenţă micilor candele ale infinitului. A! N-aveau să mai existe niciodată nori!

O dâră de lumină subţiratică a îmbujorat răsăritul, apoi Soarele îşi aduse la iveală discul enorm. *Ecuatoriala Dunelor se* apropia. În obiectivul lunetei sale, Targ zărea uneori, printre dune, incinta de bismut şi locuinţele de arcum poleite de razele dimineţii... Arva continua să doarmă şi o nouă doză de stimulent nu o trezise. Totuşi, paloarea ei era mai puţin lividă, arterele băteau uşor, pielea nu mai avea acea împietrire translucidă ce sugera moartea.

— Este în afară de orice pericol! îşi spuse Targ.

Şi această convingere îi mai alina durerea.

Toată fiinţa lui cerceta oaza încă îndepărtată. Căuta să zărească enclava familială. Două movile o ascundeau... În sfârşit, apăru şi, de uimire, Targ îndoi cârma planorului care se prăbuşi brusc, ca o pasăre rănită.

Întreaga enclavă, cu casele, şoproanele şi maşinile ei, dispăruse.

XVI.
În noaptea veşniciei

Planorul nu mai era decât la douăzeci de metri de sol. Era să-l lovească în plină viteză şi să se zdrobească în cădere, când Targ l-a redresat dintr-o mişcare instinctivă. Trasând o parabolă elegantă, şi-a reluat zborul până la marginea enclavei şi a aterizat. Acolo a rămas nemişcat, paralizat de durere în faţa găurii uriaşe şi haotice: jos,

îngropaţi în întunericul Pământului, zăceau fiinţele pe care le iubea mai mult decât pe sine însuşi.

Multă vreme gândurile sale s-au târât în dezordine prin mintea-i răvăşită. Nu mai analiza cauzele cataclismului, îi discernea doar ferocitatea de neînţeles, pe care o lega inconştient de toate nenorocirile survenite în ultimii ani. Imagini răzleţe i se perindau prin minte. Şi-i revedea mereu pe ai săi, aşa cum erau când îi părăsise cu două zile mai înainte. Apoi, siluetele liniştite erau măturate într-o groază fără margini... Pământul se deschidea, îi vedea dispărând. Spaima li se întipărea pe feţe. Chemau pe cel căruia îi dăruiseră încrederea şi oare crezuse că poate învinge fatalitatea tocmai în clipa în care piereau cu toţii.

Cînd fu iarăşi în stare să judece, Ultimul Om a încercat să-şi explice catastrofa. Să fi fost o nouă cutremurare a planetei? Nu! Nici un seismograf nu înregistrase vreo mişcare. De altfel doar enclava fusese atinsă, împreună cu câteva hectare de pământ din oază şi din deşert. Evenimentul trebuia legat de circumstanţe anterioare: subsolul, minat, săpat, răscolit de feromagnetalele duşmane cedase. Astfel, nenorocirea care mâna ultimele speranţe ale omenirii nu era o mare convulsie a Firii, ci un accident banal, pe măsura fiinţelor slabe înfrânte.

Totuşi, lui Targ i se părea că cele întâmplate reflectau aceeaşi voinţă cosmică necruţătoare care condamnase Oazele.

Durerea nu-l înlemnise. Cercetă ruinele. Nu lăsau să se mai întrevadă nici o urmă de fiinţă omenească. Acumulatori de energie, maşini de forat, de perforat, de cultivat, de zdrobit, planoare, motrice, şi case, totul dispăruse, totul se topise într-o masă informă de rocă şi de pietre. Unde se aflau îngropaţi Erê şi copiii? Calculele nu permiteau decât o vagă aproximaţie: trebuia să acţioneze la întâmplare.

Targ a asamblat în partea de nord a oazei aparatele utile pentru excavat şi curăţat, apoi, după ce a condensat

energia protoatomică, a atacat imensa groapă. Timp de o oră, maşinile au sforăit. Levierele ridicau blocurile de piatră şi le aruncau automat la o parte. Paraboloidele de cobalt înlăturau pietrişul şi în acelaşi timp ciocanele mecanice, lovind cu putere, echilibrau pereţii. După douăzeci de metri de tranşee a apărut un planor, apoi un mare planetar cu soclul lui de granit şi accesoriile, în sfârşit o casă din arcum.

Amplasarea lor justifica calculele lui Targ. Dacă prăbuşirea care se produsese îi surprinsese pe copii lângă casă, trebuia să sape spre vest. Dacă Erê şi copiii au putut să ajungă la planetar şi să comunice cu *Pământurile-Roşii* aşa cum o bănuia, judecând după accidentul Arvei, trebuia să-şi îndrepte cercetările spre sud-vest.

Străjerul şi-a mutat aparatele în vecinătatea celor două locuri probabile şi şi-a reluat lucrul. „Umanizate” în urma strădaniilor nemăsurate ale generaţiilor, marile maşinării aveau puterea elementelor şi delicateţea unor mâini îndemânatice. Ridicau stâncile, îngrămădeau pământul şi pietrişul fără răgaz. Erau de-ajuns impulsuri uşoare pentru a le orienta, accelera, încetini sau opri. Reprezentau în mâna Ultimului Om o putere pe care nu o posedase în timpul erelor primitive, nici chiar un trib întreg sau chiar o seminţie.

S-a ivit un acoperiş din arcum. Era strâmbat, deformat şi crăpat sub presiunea blocurilor de piatră. Dar putea fi recunoscut după câteva detalii precise. Adăpostise, de când descinseseră la *Ecuatoriala Dunelor,* iubirea, visurile şi speranţele ultimei familii omeneşti... Targ îşi opri uneltele care începeau să-l ridice şi-l privi cu o groază înduioşată. Ce taină înfricoşătoare ascundea? Ce dramă avea să descopere nefericitul istovit de mâhnire şi nesomn?

Timp de câteva lungi minute, străjerul nu a îndrăznit să-şi reia lucrul. În cele din urmă, a lărgit o gaură şi s-a strecurat în locuinţă.

Încăperea în care se afla era umplută de câteva blocuri de piatră care smulseseră un pat încastrat în zid şi-l

fărâmaseră. O masă era făcută praf şi mai multe vase din alumină moale erau turtite sub pietre.

Spectacolul avea caracterul indiferent al distrugerilor materiale. Dar sugera scene mai tulburătoare. Tremurând, Targ a trecut în camera alăturată, era goală şi răscolită ca şi prima. A cercetat pe rând toate încăperile. Apoi, când s-a regăsit acolo de unde pornise, uimirea i s-a adăugat spaimei.

— Totuşi, a şoptit el, este firesc să fi încercat să iasă, să fugă, de îndată ce au simţit primejdia.

Şi-a închipuit felul în care se produsese primul şoc şi cel în care Erê înfruntase primejdia. I s-au perindat prin minte imagini şi idei contradictorii. O singură idee rămăsese fixă: instinctul trebuia să-i fi îndemnat pe toţi să se adune în preajma planetarului *Pământurilor-Roşii.* Era deci logic să-şi îndrepte cercetările într-acolo. Dar cum? Erê ajunsese oare până la Marele Planetar sau pierise în drum? Cuvintele bâiguite de Arva i s-au ivit din nou în memorie. Evenimentele le dădeau acum un sens. Erê sau unul din copii, toţi, poate, ajunseseră aproape sigur până la planetar. Trebuia deci să-şi reia lucrul cât mai repede, şi pe deasupra să sape o galerie de comunicare.

Hotărârea odată luată, Targ a îndepărtat uşa de la intrare şi a început o explorare rapidă. Dar stâncile şi pietrele ridicaseră în faţa lui obstacole de neînlăturat. Atunci a ieşit prin gaura acoperişului pe care intrase şi-a pus iar în funcţiune maşinile de la sud-vest. Le-a instalat şi pe cele din nord şi a început săparea unor galerii. S-a ocupat şi de Arva, a cărei letargie lua încetul cu încetul înfăţişarea unui somn normal.

A aşteptat, vigilent, cu ochii aţintiţi asupra maşinilor docile. Uneori le rectifica mersul dintr-o mişcare dibace, alteori oprea târnăcoapele, lama sau elicea pentru a cerceta terenul. A zărit în cele din urmă, strâmbă şi deformată, înalta structură a Planetarului şi pâlnia lui strălucitoare. Din clipa aceea n-a încetat să dirijeze funcţionarea energiei, a organelor subtile care, după caz, ridicau blocurile compacte sau măturau sfărâmăturile.

Deodată a scos un răcnet lugubru ca un strigăt de agonie... O lucire apăruse, acea lumină unduitoare şi vie pe care o privise în ziua dezastrului, printre ruinele de la *Pământurile-Roşii.* Inima lui a îngheţat, dinţii îi clănţăneau. Cu ochii înotând în lacrimi a încetinit mişcările mecanice nelăsând să lucreze decât mâinile de metal, mai îndemânatice şi mai blânde decât mâinile omului.

Apoi, a oprit totul: cu hohote răguşite de plâns, a ridicat, îmbrăţişându-l strâns la pieptul lui, acel trup frumos pe care-l iubise cu atâta pasiune.

O undă de speranţă l-a săgetat. I s-a părut că Erê nu era încă rece. Înfrigurat, a aşezat higroscopul pe buzele palide.

Dar ea se topise în noaptea veşniciei.

Multă vreme a privit-o. Prin ea cunoscuse poezia veacurilor apuse, visuri de o tinereţe uimitoare însufleţiseră planeta posomorâtă, Erê era iubirea în tot ceea ce avea mai mare, mai pur, aproape veşnic. Şi când o strângea în braţe i se părea că vede ridicându-se o seminţie nouă şi nenumărată.

— Erê! Erê! şopti el... Erê, prospeţime a lumii! Erê, visul din urmă al omenirii!

Apoi, sufletul i s-a încordat. Şi-a lipit buzele de părul femeii, într-o ultimă şi amară sărutare şi şi-a continuat lucrul.

Unul după altul, i-a adus pe toţi la suprafaţă. Mineralul se arătase mai puţin crud pentru ei decât pentru tânără femeie, îi cruţase de o moarte înceată, de fărâmiţarea intolerabilă a energiei. Blocurile de piatră sfărâmaseră craniile, zdrobiseră inimile, turtiseră piepturile.

Atunci, Targ s-a prăbuşit pe pământ şi a plâns fără să se poată opri. Durerea îl copleşea, uriaşă, cât lumea. Se căia amarnic că îndrăznise să lupte împotriva unei fatalităţi inexorabile. Şi vorbele femeii muribunde, acolo, pe *Pământurile-Roşii,* răsunau în mijlocul durerii sale ca dangătul funebru al imensităţii... O mână i-a atins umărul. A sărit în sus, tremurând, era Arva, lividă, clătinându-se pe picioare. Era atât de îndurerată încât nici o lacrimă nu-i mai

umezea pleoapele, dar toată disperarea fiinţelor slabe îi dilata pupilele. A murmurat cu o voce fără timbru:

— Trebuie să murim! Trebuie să murim!

Ochii lor se întâlniră. Se iubiseră mult, adânc, în fiecare zi a vieţii, înfruntându-i realitatea şi năzuinţele. Avuseseră în comun aceleaşi speranţe împătimite şi, pradă cum se aflau unei disperări infinite, suferinţa le era încă frăţească.

— Trebuie să murim! repetă el, ca un ecou.

S-au îmbrăţişat, pentru o ultimă oară două piepturi omeneşti au bătut unul lângă altul.

În tăcere, Arva a dus la buze tubul de iridium de care nu se despărţea niciodată... Doza a fost masivă, slăbiciunea ei foarte mare: eutanasia a durat puţine minute.

— Moartea! Moartea! şopti zâmbind. O! Cum m-am putut teme de ea!

Ochii i s-au împăienjenit, o moleşeală plăcută i-a destins buzele şi gândurile îi pieriseră când şi-a dat sufletul.

Nu mai exista decât un singur om pe Pământ.

Aşezat pe un bloc de porfir, Targ rămase cufundat în durere şi visare. A întreprins, pentru ultima oară, marea călătorie pe firul veacurilor, în sus, care îi înflăcărase adesea sufletul... A revăzut marea dintâi, cu apa călduţă, unde viaţa colcăia, inconştientă şi insensibilă. S-au ivit apoi fiinţe oarbe şi surde, de o energie extraordinară şi de o fecunditate nemărginită. S-a născut vederea, lumina divină a creat temple minuscule, fiinţele născute din soare i-au cunoscut prezenţa. S-a format Pământul. Fiinţele apei l-au cucerit, s-au răspândit pe el, vagi, confuze, tăcute. Timp de trei mii de secole au creat forme subtile, insectele, batracienii şi reptilele au luat contact cu pădurile de ferigi uriaşe, cu mişunarea primelor ierburi şi-a stânjeneilor. Cînd copacii şi-au înălţat trunchiurile zvelte, au apărut şi reptilele gigantice. Dinozaurii erau de înălţimea cedrilor, pterodactilii planau peste mlaştini întinse... Tot atunci s-au născut şi primele mamifere, slabe, amorţite şi tâmpe... Rătăceau de colo-colo, nevolnice, şi-aşa de mici încât o sută de mii din ele abia dacă făceau cât un iguanodon.

Timp de milenare fără număr, existenţa lor a fost imperceptibilă şi aproape derizorie. Totuşi, creşteau. A venit şi vremea lor, speciile s-au ivit, puternice, în toate colţurile savanei, în penumbra codrilor. Au devenit la rândul lor, coloşi ai Firii. Deinotherium, elefantul antic, rinocerul cu platoşă groasă ca aceea a stejarilor, hipopotami cu burţile flămânde, ursul, zimbrul, machairodusul, leul uriaş, leul galben, tigrul, ursul cavernelor, balena, masivă cât mai mulţi diplodocuşi, şi caşalotul a cărui gură este o peşteră, toţi aspirau lacom energiile răspândite în lume.

Apoi, planeta i-a îngăduit omului să prospere, domnia sa a fost cea mai crudă şi cea mai puternică, dar şi ultima. Omul a fost un nemaipomenit distrugător ai vieţii. Codrii au murit, împreună cu viaţa pe care o găzduiau, toate vietăţile fiind măcelărite sau înjosite. Ba chiar şi energiile subtile şi mineralele obscure au părut într-o vreme căzute şi ele sub dominaţia lui, învingătorul a ajuns să capteze până şi forţa misterioasă a atomului.

— Însăşi această frenezie anunţa moartea planetei... moartea Pământului pentru împărăţia noastră! şopti Targ.

Un fior îi străbătu durerea. S-a gândit că ceea ce mai dăinuia din carnea lui se transmisese, *fără oprire,* de la origini. Ceva ce trăise în marea primitivă, pe mâlurile născânde, în mlaştini, în păduri, în sânul savanelor, sau printre cetăţile nenumărate ale omului, nu se întrerupsese niciodată până la el... Şi iată! Era singurul om care mai trăia pe faţa, din nou nemărginită, a Pământului...

Se lăsa noaptea. Cerul şi-a aprins luminile încântătoare care îmbătaseră ochii trilioanelor de oameni. Azi nu mai erau decât doi care să le admire!... Targ le-a privit o ultimă dată pe cele pe care le iubise mai mult, apoi şi-a ridicat privirea către astrul păgubos, astrul găurit, argintiu şi legendar care se înălţa încet. Întinse spre el mâini mâhnite...

Un ultim hohot de plâns îl cutremură, moartea i-a pătruns în inimă şi, refuzând blândeţea eutanasiei, a ieşit

din dărâmături şi-a mers să se întindă în oază, printre feromagnetale.

Apoi, cu umilinţă, câteva părticele ale ultimei vieţi omeneşti au pătruns în Viaţa Nouă.

(1910)